

Bestuurs- rapportage 2026

Gemeente Valkenswaard

Inhoud

Inleiding	4
Samenvatting	6
1. Beleidsinhoudelijke toelichting.....	8
Programma 1: Samen zorgen wij voor Valkenswaard	8
Programma 2: Samen wonen en werken wij in Valkenswaard.....	15
Programma 3: Samen recreëren wij in Valkenswaard	22
Programma 4: Samen vertegenwoordigen wij Valkenswaard.....	26
Programma 5: Samen in dienst van Valkenswaard	28
2. Toelichting financiële afwijkingen	32
Programma 1: Samen zorgen wij voor Valkenswaard	32
Programma 2: Samen wonen en werken wij in Valkenswaard.....	38
Programma 3: Samen recreëren wij in Valkenswaard	42
Programma 4: Samen vertegenwoordigen wij Valkenswaard.....	44
Programma 5: Samen in dienst van Valkenswaard	45
3. Mutaties reserves en voorzieningen	47

Inleiding

Middels deze Bestuursrapportage wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van beleid, projecten en financiële afwijkingen gedurende boekjaar 2026. De peildatum van de Bestuursrapportage is 1 april 2026.

In de Bestuursrapportage 2026 wordt eerst een beknopte samenvatting gegeven van de financiële effecten van de Bestuursrapportage 2026.

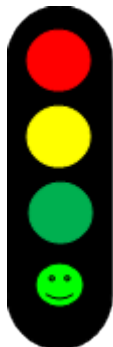
Vervolgens vindt een toelichting plaats op beleidsinhoudelijk voortgang. Via het stoplichtenmodel wordt aangegeven welke onderwerpen een toelichting vereisen in de Bestuursrapportage. Hierin wordt gerapporteerd op de 2de W-vraag uit de Programmabegroting 2026-2029: *Wat gaan we ervoor doen?*

Tenslotte is er een overzicht en toelichting op de financiële afwijkingen. Deze afwijkingen zijn ontstaan door reeds genomen besluiten door het college en raad, verstuurde raadsinformatiebrieven en door nieuwe inzichten die gedurende het jaar zich hebben voorgedaan.

Naast de toelichting op de financiële afwijkingen vindt ook een actualisatie van de investeringskredieten plaats.

In het laatste hoofdstuk worden de mutaties in de reserves en voorzieningen weergegeven en toegelicht.

Legenda stoplichtmodel:

- Rood betekent dat de taak niet wordt behaald/ negatief verloopt
- Geel betekent een risico/onzekeerheid dat de taak niet behaald wordt
- Groen betekent dat de taak wordt behaald en volgens schema verloopt

Samenvatting

De Bestuursrapportage 2026 is de eerste bijstelling van de Programmabegroting 2026. In onderstaande tabel worden de mutaties op programma-niveau en de effecten op het begrotingssaldo gepresenteerd.

Structureel begrotingssaldo 2026	1.001.000
Incidenteel begrotingssaldo 2026	814.000
Programma 1: Samen zorgen wij voor Valkenswaard	-2.631.000
Programma 2: Samen wonen en werken wij in Valkenswaard	36.000
Programma 3: Samen recreëren wij in Valkenswaard	-22.000
Programma 4: Samen vertegenwoordigen wij Valkenswaard	-17.000
Programma 5: Samen in dienst van Valkenswaard	1.163.000
Structureel begrotingssaldo 2026 na Bestuursrapportage	-470.000
Incidenteel begrotingssaldo 2026 na Bestuursrapportage	-657.000

De Bestuursrapportage 2026 heeft een financieel effect van € 1.471.000 negatief. Met het vaststellen van de Bestuursrapportage wordt ook de begroting gewijzigd, waarmee het structurele begrotingssaldo € 470.000 negatief is.

De grootste afwijkingen in de Bestuursrapportage 2026 zijn:

Belangrijkste bijstellingen Bestuursrapportage 2026		<i>Bedragen in €</i>
1	Opvang Oekraïense vluchtelingen	600.000
10	Doordecentralisatie OMO gelden	155.000
14	Bijstand	-617.000
15	Huishoudelijke hulp	-368.000
15	Bijstelling WMO voorzieningen begeleiding	100.000
15	Bijstelling WMO voorzieningen Eigen bijdrage CAK	40.000
16	Maatwerkkosten specialistische jeugdhulp	-2.446.000
19	Pachtinkomsten	114.000
19	watersysteemheffingen	-19.000
21	Soortenmanagementplan	-90.000
37	Vrijval gealloceerde CDOKE middelen	344.000
38	Bijstelling GRS2 BERAP 2025	314.000
41	Vrijval stelpost lonen	416.000
		-1.457.000

1. Beleidsinhoudelijke toelichting

In dit hoofdstuk wordt gerapporteerd op de voorgenomen acties die zijn opgenomen in de Programmabegroting 2026-2029. Enkel voornemens die een kleurcode oranje of rood hebben worden onder de tabellen per programma toegelicht. Voor de kleurcode groen loopt de uitvoering op schema.

Programma 1: Samen zorgen wij voor Valkenswaard

Wat gaan we ervoor doen?	Stand van zaken
<u>Aanbod VVE-peuterprogramma</u> Peuters van 2,5 tot 4 jaar kunnen, op indicatie, voorschoolse educatie volgen. Het programma is bedoeld voor kinderen met een risico op achterstand en kinderen die een achterstand hebben in hun ontwikkeling op gebied van taal, rekenen, motoriek of sociaal emotioneel. Doel is de achterstand te voorkomen, te verkleinen of op te lossen, zodat zij zo goed mogelijk kunnen starten op het basisonderwijs. Samen met de kinderopvang, onderwijs en GGD spant de gemeente zich in om het bereik te vergroten zodat kinderen die het nodig hebben dit programma kunnen volgen. We volgen het bereik door middel van een jaarlijkse peutermonitor.	
<u>Aandacht voor bestaanszekerheid rond de doelgroep jeugd</u> Ook in 2026 is er extra aandacht voor de doelgroep jeugd. We blijven betrokken bij het programma Kansrijke Start, waarin ook bestaanszekerheid een thema is.	
<u>Bestrijden van taal- en ontwikkelingsachterstanden bij kleuters</u> Er is binnen het basisonderwijs speciaal aandacht voor ontwikkelingsachterstand bij jonge kleuters in de groepen 1 en 2. Dit aanbod sluit zoveel mogelijk aan op het VVE-peuterprogramma, met in bijzonder aandacht voor taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Hier maakt de gemeente samen met het basisonderwijs resultaatafspraken over.	
<u>Sterke pedagogische basis</u> We werken wijkgericht aan een sterke pedagogische basis voor de jeugd in Valkenswaard van 0 t/m 18 jaar. We sluiten preventieve activiteiten en (universeel) preventief aanbod zoveel mogelijk op elkaar aan. Van Kansrijke Start (1e 1000 dagen) naar kinderopvang, basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarnaast versterken we de samenwerking met kinderopvang, onderwijs en het CJG. Het schoolmaatschappelijk werk heeft een belangrijke rol in het vroegtijdig signaleren en voorkomen van (zwaardere) problematiek en werkt hierin preventief. Daarom wordt voorgesteld het schoolmaatschappelijk werk uit te breiden, zodat deze inzet op iedere school kan plaatsvinden.	
<u>Universeel sport- en cultuuraanbod voor de jeugd</u> We werken samen met kinderopvang, onderwijs, gemeente en andere partners aan een passend sport- en cultuuraanbod voor alle jeugdigen ter versterking van hun ontwikkeling.	
<u>Internationalisering onderwijs</u> We zijn nauw betrokken bij de ontwikkelingen in de Brainport. Vanuit verschillende gremia denken we mee op de regionale uitvoeringsagenda van Brainport over de internationalisering van het onderwijs.	

<u>Duurzame samenwerking op werkgelegenheid</u>	
We zijn in gesprek met Were Di en VicV over een duurzame samenwerking op het gebied van werkgelegenheid voor jongeren. Dat kan zijn in de vorm van korte en langere stages, maar ook als dienstverband voor uitstromende jongeren.	
<u>Concretisering nieuwbouw</u>	
In 2026 zal de vervangende nieuwbouw voor de Pionier worden afgerond en zal de planontwikkeling voor Agnetendal, Sint-Martinus en de Smelen verder vorm krijgen. Ook wordt het IHP geactualiseerd.	
<u>Ondersteuning van diverse activiteiten om samen te bewegen en vitaal te blijven</u>	
Door middel van wijkbudgetten, subsidies en personele inzet ondersteunen we activiteiten. Deze activiteiten leiden niet alleen tot meer gezondheid en vitaliteit, maar leveren ook meer contacten tussen inwoners en onderlinge steun op. De vitality clubs in Valkenswaard worden verder uitgebreid, zodat meer mensen in beweging blijven.	
<u>Versterken van de positie van mantelzorgers</u>	
Voor mantelzorgers is het belangrijk om een (informeel) netwerk te hebben, dat hen kan ondersteunen. In het kader van mantelzorgondersteuning gaan we ook het netwerk tussen mantelzorgers versterken. We zorgen voor ondersteuningsaanbod, passend bij de verschillende doelgroepen van mantelzorgers en onderzoeken daarnaast een passende manier van waarderen.	
<u>Versterking en ondersteuning van netwerken van vrijwilligers</u>	
Op basis van de conferentie die we in 2025 hebben gehouden, ontwikkelen we deze versterking in 2026 door. Het vrijwilligerswerk is zeer divers en de ondersteuningsbehoefte loopt sterk uiteen. In overleg met de vrijwilligersorganisaties en Cordaad gaan we een maatwerkaanpak ontwikkelen.	
<u>Evaluatie woonleefcirkel</u>	
Een kernteam is in 2024 gestart met de uitvoering van de pilot woonleefcirkel De Bogen. Een van de doelen is het versterken van de verbinding tussen de formele en informele zorg en hulpverlening. In 2026 evalueren we de pilot en nemen we een besluit over voortzetting en/of uitbreiding in andere wijken. Via het Coronaherstelplan en de algemene voorzieningen Wmo zijn middelen beschikbaar om in 2026 het project voort te zetten.	
<u>Integraal uitvoering geven aan het GALA en IZA</u>	
In het kader van GALA en IZA ondersteunen we een aantal projecten die de samenwerking tussen aanbieders van zorg en ondersteuning en andere partners in het sociale domein versterken. Deze projecten maken de transformatie van zorg en ondersteuning concreet: laagdrempelige, informele zorg en ondersteuning alsmede sociale cohesie worden hiermee bevorderd.	
<u>Implementatie ondersteuningsstructuur (ondersteuners, netwerkers)</u>	
De wijknetwerkers zijn gestart. In 2026 geven we de samenwerking met andere betrokkenen in de wijk en in de wijkondersteuning verder vorm.	
<u>Opstellen en uitvoeren wijkagenda's</u>	
We maken een start met het opstellen van wijkagenda's, met input van informatie van wijkbewoners en professionals en cijfermatige informatie.	
<u>Uitvoering Actieplan Ondernijning</u>	
De acties staan uitgewerkt in het Actieplan ondernijning 2025-2026. Deze zijn gericht op verhoging van de weerbaarheid op bedrijventerreinen en in het buitengebied. Daarnaast loopt het project 'Voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit', door in 2026. We organiseren in Dommelstroomverband een 'Maand van de weerbaarheid', waarin de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit binnen de eigen organisatie verhoogd wordt.	
We praten daarnaast mee over de ontwikkeling van de Brabantse norm weerbare overheid 2.0.	

<u>Opvanglocaties</u> Wij realiseren samen met het COA meerdere kleinschalige opvanglocaties voor vluchtelingen. Daarbij houden wij rekening met de (voorlopig) verhoogde taakstelling van 103 opvangplaatsen én uitgangspunten zoals vastgesteld in de nota van uitgangspunten vluchtelingen.	
<u>Gedachtegoed positieve gezondheid als basis voor gemeentebreed beleid</u> Het gedachtegoed vanuit Positieve Gezondheid staat aan de basis van ons gemeentelijk beleid in het sociaal domein en alle initiatieven die vanuit de IZA- en GALA- middelen worden georganiseerd. Vanuit sociaal domein is positieve gezondheid leidend principe bij onder andere de ontwikkeling van de Omgevingsvisie.	
<u>Sluitende ketenaanpakken</u> In de regio worden vijf sluitende ketenaanpakken ingericht. Lokaal maken we hier een doorvertaling van, zodat mensen die hulp nodig hebben in een netwerkaanpak geholpen worden. We geven verdere uitvoering aan de lokale plannen vanuit het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). Daarnaast werken we vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) samen met de regio aan de ontwikkeling van sluitende ketenaanpakken: Kansrijke Start, Welzijn op Recept, Gecombineerde Leefstijlinterventie Volwassenen en Valpreventie.	
<u>Bijstandsverlening</u> De gemeente biedt (tijdelijke) inkomensondersteuning aan inwoners die financieel kwetsbaar zijn en moeite hebben om rond te komen. Deze ondersteuning is bedoeld om bestaanszekerheid te waarborgen en om te voorkomen dat mensen in problematische schulden terechtkomen. Inwoners die door omstandigheden, zoals werkloosheid, ziekte of een plotselinge inkomensdaling, tijdelijk niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, kunnen een beroep doen op diverse regelingen. Denk hierbij aan algemene of bijzondere bijstand, BBZ, IOAW of IOAZ.	
<u>Participatiewet in balans</u> We gaan uitvoering geven aan de wetswijziging Participatiewet in balans, waarmee het Rijk de Participatiewet eenvoudiger, mensgerichter en effectiever wil maken. Deze wijziging bevat ruim twintig maatregelen die gericht zijn op het vergroten van de kans op werk, het verbeteren van de dienstverlening en het versterken van de menselijke maat. De wetswijziging biedt gemeenten meer ruimte om maatwerk te leveren, bijvoorbeeld door soepeler om te gaan met terugwerkende kracht bij aanvragen of door het aantrekkelijker te maken om (deeltijd) te werken naast een uitkering. Ook wordt het aanvraagproces vereenvoudigd en krijgen mensen meer financiële zekerheid bij wisselende inkomsten. 17 Begroting 2026 – 2029 We bereiden ons voor op een gefaseerde invoering van de maatregelen, waarvan de eerste per 1 januari 2026 van kracht kunnen worden.	
<u>Uitvoering van GALA</u> In de lokale plannen vanuit GALA staat de beweging naar preventie en vroegsignalering centraal. Hier geven we verder uitvoering aan.	
<u>Vroegsignalering en schulddienstverlening</u> Vroegtijdige signalering en begeleiding zijn essentieel om financiële problemen beheersbaar te houden en erger te voorkomen. Via externe partners, zoals woningbouwcorporaties, zorgverzekeringen en energieleveranciers, krijgen wij signalen over het niet betalen van rekeningen. Op deze manier kan al in een vroeg stadium met inwoners welke (beginnende) betalingsachterstanden hebben contact worden gezocht en hulp worden aangeboden. Zo zijn wij ook betrokken bij het Bestaanszekerheidplatform. In 2026 gaan we verder met resultaten meten met betrekking tot de instroom van inwoners met financiële zorgen en problematische schulden.	
<u>Doorontwikkelen ondersteuningsaanbod in de sociale basis</u> We organiseren collectief aanbod, afgestemd op de behoefte vanuit de zorgvragen en signalen vanuit de wijken en/of professionals. Individuele hulpvragen bundelen we tot collectief aanbod.	

<u>Verbeteren informatie en advies in de wijken</u>	
We zorgen ervoor dat informatie en advies over wonen, zorg en welzijn laagdrempelig beschikbaar is voor mensen die minder goed in staat zijn om op een andere manier aan deze informatie te komen. We zijn beschikbaar op de logische vindplaatsen voor de verschillende doelgroepen; op scholen voor ouders en in de wijkpunten voor ouderen en mantelzorgers.	
<u>Verbeteren regievoering op het ondersteuningsaanbod van de professionelen partners</u>	
Vanuit de doelstellingen, zoals die zijn beschreven in het beleidskader sociaal domein, verlenen we opdrachten aan partners die bijdragen aan het behalen van de geformuleerde doelstellingen en opgaves.	
<u>Opgaven uit de Hervormingsagenda Jeugd</u>	
We werken aan de opgaven uit de Hervormingsagenda Jeugd. We nemen deel aan regionale projecten om de jeugdhulp beheersbaar te maken, te houden en te ontwikkelen. Deze opgaven vertalen we naar onze lokale (preventieve) aanpak	
<u>Versterking jongerenwerk</u>	
We blijven het jongerenwerk versterken door hen goed te positioneren in de wijk, op scholen en in overlegstructuren met professionals. Ook hebben zij een rol in jongerenparticipatie.	
<u>Vroegtijdig signaleren en oppakken van (zorg)vragen</u>	
Samen met kinderopvang, onderwijs en andere partners maken we afspraken om (zorg)vragen zo vroeg mogelijk te signaleren en op te pakken. Waar mogelijk zoeken we een oplossing in het voortliggend veld. Waar nodig wordt passende zorg ingezet. Het schoolmaatschappelijk werk heeft hierin een belangrijke rol. Daarom wordt voorgesteld het schoolmaatschappelijk werk uit te breiden, zodat deze inzet op iedere school kan plaatsvinden.	
<u>De kracht van inwoners beter benutten om zelf of samen het leven vorm te geven</u>	
We zetten in op het beter benutten van de kracht van inwoners om hun leven zelfstandig of samen vorm te geven. Dat doen we door een gezonde en actieve leefstijl te stimuleren, met aandacht voor thema's als eenzaamheid, overgewicht, mentale gezondheid, valpreventie en positieve gezondheid. Daarnaast ondersteunen we mantelzorgers via initiatieven zoals Mantelzorg Verlicht, en door tijdige inzet van vrijwillige en professionele cliëntondersteuning. We investeren in preventie en een integrale aanpak, in samenwerking met partners zoals GGD, huisartsen, zorgverzekeraars en regiegemeenten. Landelijke akkoorden zoals GALA, IZA en de SPUK-regeling bieden hierbij kansen om sport, cultuur en welzijn met elkaar te verbinden en de transformatie in het sociaal domein te versterken.	
<u>Ontwikkelingen abonnementstarief volgen</u>	
De vraag naar Wmo-maatwerkvoorzieningen is toegenomen, mede door het huidige abonnementstarief. Hoewel er een wetsvoorstel ligt om per 1 januari 2027 de inkomensafhankelijke bijdrage opnieuw in te voeren, is de behandeling hiervan voorlopig uitgesteld. Wij blijven de ontwikkelingen nauw volgen en bereiden ons voor op mogelijke wijzigingen. Het doel blijft om ondersteuning beschikbaar te houden voor inwoners die deze echt nodig hebben.	
<u>Verordening en beleidsregels uitvoeren volgens de bedoeling van de Wmo</u>	
We voeren de Wmo-verordening uit zoals bedoeld: gericht op passende ondersteuning voor inwoners die dit nodig hebben. We werken intensief samen met partners om onveiligheid te voorkomen, tijdig te signaleren en adequaat te handelen. Daarnaast dragen we bij aan (boven)regionale afspraken om de uitvoering te versterken en de maatschappelijke participatie van inwoners te bevorderen.	

<u>Bijsturen inzet hulpmiddelen</u>	
In 2026 zetten we in op gerichte bijsturing en verdiepend onderzoek naar de inzet van hulpmiddelen en vervoersvoorzieningen binnen de Wmo. Dit doen we onder meer via een nieuwe aanbesteding van Taxbus per maart 2026, waarbij kwaliteit en prijs leidend zijn. Ook wordt onderzocht hoe scootmobielen slimmer en doelmatiger kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld via hergebruik, leenmodellen en roulatie. Daarnaast verkennen we bredere mogelijkheden om de inzet van voorzieningen toekomstbestendiger en efficiënter vorm te geven.	
<u>Borgen van passende ondersteuning voor inwoners met een aantoonbare hulpvraag</u>	
We richten onze inzet op inwoners die daadwerkelijk ondersteuning nodig hebben. Daarbij stimuleren we eigen regie en het benutten van het sociaal netwerk of eigen middelen. We maken een zorgvuldige afweging tussen ondersteuning vanuit de Wmo, de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg, zodat hulp terechtkomt bij wie het echt nodig heeft.	
<u>Collectief vervoer opnieuw aanbesteden</u>	
De 21 regiogemeenten en de Provincie Noord-Brabant hebben het doelgroepenvervoer (Taxbus en Bravoflex) en het mobiliteitscentrum opnieuw aanbesteed. Het nieuwe contract gaat in op 1 maart 2026 en heeft een looptijd van zes jaar met een verlengingsoptie. Na gunning start een zorgvuldig implementatietraject met alle betrokken partners, gericht op een soepele en tijdige overgang naar het nieuwe vervoerssysteem.	
<u>Verkleinen van de afstand tussen maatwerkvoorzieningen en het voorliggend veld door betere afstemming en samenwerking</u>	
We verkleinen de kloof tussen het voorliggend veld en geïndiceerde ondersteuning door gerichte, wijkgerichte inzet op basis van de opgaven uit het beleidskader sociaal domein.	
<u>Doorontwikkeling van regionale samenwerking binnen het sociale domein</u>	
Regionale samenwerking wordt steeds belangrijker, onder andere in verband met schaa sprong. Zo bepalen we onder andere opnieuw onze bestuurlijke samenwerking op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang, en bouwen aan een toekomstbestendige samenwerking binnen de jeugdwet.	
<u>Onderzoek naar (technische) innovaties in ondersteuning en zorg</u>	
We onderzoeken mogelijke innovaties in slimme zorg en hulpmiddelen, in samenspraak met (toekomstige) aanbieders.	
<u>Maatwerkondersteuning waar nodig</u>	
Als het inwoners niet zelf lukt met behulp van hun sociale netwerk en voorliggende voorzieningen, bieden we ondersteuning vanuit de Jeugdwet en Wmo.	
<u>Sterke sociale basis</u>	
We dragen zorg voor een sterke sociale basis waarin inwoners een beroep (op elkaar) kunnen doen voor ondersteuning. De sociale basis bestaat uit voorzieningen, sociale netwerken en initiatieven in de leefomgeving van mensen, waar zij ondersteuning vinden, anderen ontmoeten en participeren.	
<u>Breed minimabeleid</u>	
Voor inwoners met een laag inkomen verzachten, verminderen en voorkomen wij armoede door uitvoering van het vastgestelde breed minimabeleid. Dit beleid richt zich op het bieden van financiële ondersteuning en het vergroten van de participatiemogelijkheden van mensen die rond of onder het sociaal minimum leven. Na de vaststelling van het breed minimabeleid in de raad is het uitvoeringsplan door het college vastgesteld in 2025. Het uitgangspunt voor de uitvoering is het werken naar een proactieve dienstverlening richting de inwoners. In 2026 wordt verdere uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan.	

<u>Volwassenfonds Sport en Cultuur</u>	
Via het Volwassenfonds Sport en Cultuur kunnen volwassen die het zelf niet kunnen betalen (inkomen lager dan 120% van het minimumloon) wel deelnemen aan activiteiten en lid worden van een vereniging. In 2025 is een pilot gestart met het Volwassenfonds Sport en Cultuur en er is gebleken dat er veel vraag is. Vanaf 2026 staan de middelen structureel in de begroting opgenomen, zodat de deelnemers kunnen blijven meedoen met de activiteiten.	
<u>Sportaanbod beweegaanbieders</u>	
De beweegregisseurs van sportief Valkenswaard stimuleren aanbieders om het sportaanbod te verbreden of aan te passen om zoveel mogelijk mensen in staat te stellen om mee te doen. Voorbeelden hiervan zijn wandelvoetbal, wandelrugby, no-jump volley etc. Ook beweegvormen waarin competitie minder van belang is en plezier het belangrijkste onderdeel vormt, worden gestimuleerd.	
<u>Gebruik bestaande sportparken</u>	
We gaan verder stimuleren en bemiddelen dat de bestaande sportparken beter benut worden. Het Were Di college maakt al zeer regelmatig gebruik van alle sportvoorzieningen, maar ook verenigingen onderling wisselen, waar mogelijk, steeds vaker de velden met elkaar uit.	
<u>Speelplaatsen openbaar toegankelijk</u>	
Met scholen wordt overleg gevoerd om de speelplaatsen openbaar toegankelijk te maken. Hierbij wordt gekeken of er in de wijk voldoende beweeg- en speelvoorzieningen zijn en/of eventuele verplaatsing van toestellen gewenst is.	
<u>Gebruik voorzieningen openbare ruimte</u>	
In 2025 zijn weer enkele voorzieningen gerealiseerd in de openbare ruimte. We stimuleren inwoners en verenigingen om hier zoveel mogelijk gebruik van te maken. Daarnaast kijken we in 2026 of de openbare beweegplekken goed verdeeld zijn over de wijken en of er toestellen bij moeten komen of verplaatst worden.	
<u>Aanspreekpunten sportparken</u>	
De sportregisseurs hebben de taken verdeeld. Hierbij heeft ieder een eigen wijk toebedeeld gekregen en zijn daarmee het vaste aanspreekpunt voor de sportverenigingen in die wijk. Daarnaast is er een overkoepelende verenigingsondersteuner die de algemene zaken oppakt.	
<u>Sportvoorzieningen op peil</u>	
De gemeente zet in op het op peil houden en waar nodig verbeteren van de Valkenswaardse sportaccommodaties. Concreet wordt ingezet op het overnemen en vervangen van de veldverlichting bij AVV door energiezuinige ledverlichting en het realiseren van duurzame verlichting bij TWC. Bij SVV wordt nieuwe veldverlichting op veld 5 en 6 aangebracht.	

Toelichting beleidsafwijkingen

Opvanglocaties

De gemeente voert samen met het COA een haalbaarheidsonderzoek uit naar een mogelijke opvanglocatie aan de Leenderweg. De verwachting is dat dit traject niet in 2026 wordt afgerond. Op dit moment wachten wij op een reactie van het COA. Gezien de geldende taakstelling is het noodzakelijk om daarnaast ook andere potentiële locaties in beeld te brengen.

Sluitende ketenaanpakken

De ketenaanpak 'Overgewicht en Obesitas' waaronder ook 'Kind naar gezond gewicht' valt heeft eerder vertraging opgelopen en is alsnog eind 2025/begin 2026 opgestart met gedeeltelijke financiering vanuit IZA. Dit wordt (sub)regionaal opgepakt.

Vroegsignalering en schulddienstverlening

In 2026 blijven we aandacht houden voor de ontwikkeling van de instroom van inwoners met financiële zorgen en problematische schulden en de bijbehorende resultaten. Tegelijkertijd onderzoeken we welke applicatie het beste aansluit bij onze wensen, waarna we de data-inrichting en rapportage verder uitwerken.

Doorontwikkelen ondersteuningsaanbod in de sociale basis

Er is collectief aanbod en er zijn ook initiatieven in ontwikkeling. De regie hierop in samenwerking met partners in het brede sociale domein vraagt aandacht. Hier willen we in 2026 extra op inzetten.

Onderzoek naar (technische) innovaties in ondersteuning en zorg

Dit doen wij niet zelf. Via deelname in de IZA-regio Eindhoven – De Kempen laten wij ons informeren over de laatste technische ontwikkelingen.

Programma 2: Samen wonen en werken wij in Valkenswaard

Wat gaan we ervoor doen?	Stand van zaken
<u>Uitvoering geven aan de doelstellingen zoals geformuleerd in de Economische Visie 2026-2030</u> In de Economische Visie 2026-2030 zijn doelstellingen geformuleerd die fungeren als kapstok voor onderliggende uitvoeringsprogramma's en -projecten op verschillende onderwerpen die we verder gaan uitwerken.	
<u>Verdere concretisering en uitvoering geven aan de agenda Regionale Programmering Werklocaties</u> In samenwerking met de A2-gemeenten werken we de Regionale Programmering Werklocaties verder uit.	
<u>Leren, werken, inkomen en arbeidsmarkt</u> De gemeente moedigt (gezamenlijke) initiatieven vanuit het bedrijfsleven, onderwijs en andere organisaties aan die tot doel hebben mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar passend werk toe te leiden. De gemeente gaat een actieve verbindende rol vervullen binnen de triple helix samenwerking (gemeente – onderwijs – bedrijfsleven), met als doel een veerkrachtige, inclusieve en op de toekomst voorbereide arbeidsmarkt. We wijzen inwoners en werkgevers actief op bestaande ondersteuningsstructuren, zoals het Huis naar Werk, dat begeleiding biedt bij het vinden van werk, personeel of scholing.	
<u>Uitvoering geven aan de Werkgelegenheid doelstellingen zoals geformuleerd in de Economische Visie 2026-2030</u> In de nieuwe Economische Visie 2026-2030 zijn doelstellingen geformuleerd die fungeren als kapstok voor onderliggende uitvoeringsprogramma's en -projecten op verschillende onderwerpen die we verder gaan uitwerken.	
<u>Duale trajecten</u> Nieuwkomers die inburgeren in onze gemeente doen actief mee in de samenleving. De gemeente biedt iedere nieuwkomer een goede basis, zodat zij kunnen bouwen aan een onafhankelijk toekomstperspectief. We zetten in op duale trajecten, waarbij inburgering en participatie hand in hand gaan. Leren en meedoen worden gecombineerd, zodat nieuwkomers niet alleen de taal leren, maar ook ervaring opdoen in de praktijk, bijvoorbeeld via (vrijwilligers)werk, stages of werkervaringsplekken.	
<u>Reiskosten</u> Inburgeraars die reiskosten maken krijgen deze vergoed, net zoals personen die een re integratietraject volgen. Tot 2024 werden deze reiskosten ten laste gebracht van de SPUK inburgering. Bij de accountantscontrole 2024 is geconstateerd dat de reiskosten via de SPUK inburgering gedeclareerd mogen worden bij het Rijk. Dit betekent dat de reiskosten ten laste komen van de algemene middelen van de gemeente.	
<u>Digitaalhuis</u> In het Digitaalhuis worden cursussen gegeven aan laaggeletterden. Zowel op het gebied van taal en rekenen als digitale vaardigheden. Hierbij wordt veel aandacht geschonken aan de gezinsaanpak, zodat het hele gezin ondersteund wordt.	
<u>Stimuleren van verduurzamingsmaatregelen</u> We informeren de huidige bedrijven over mogelijke maatregelen en subsidies en verplichten bij nieuwe ontwikkelingen relevante duurzaamheidsaspecten. Circulaire kansen voor de bedrijventerreinen worden in beeld gebracht.	

<u>Gebiedsgerichte aanpak N69-Zuid</u>	
We participeren in de planstudie vanuit de Provincie voor een gebiedsgerichte aanpak van de N69 Zuid (vanaf de bebouwde kom in zuidelijke richting naar België). Dit is nu geland in de Gebiedsgerichte Aanpak Grenscorridor.	
<u>Integrale aanpak Zuidelijke Randweg</u>	
De benodigde werkzaamheden kunnen op zijn vroegst plaatsvinden na realisatie van de Valkenswaardse Poort. Het ontwerptraject wordt herstart in de volgende bestuursperiode.	
<u>Uitwerking van afspraken Gebiedsakkoord</u>	
Afspraken die, na realisatie van de Valkenswaardse Poort, nog opgevolgd moeten worden zijn het oppakken van de Gebiedsgerichte Aanpak N69-Zuid en de realisatie van het Haakje op kosten van de provincie. Voor dat laatste geldt eerst nog een afhankelijkheid van de uitspraak van de Raad van State die nog moet plaatsvinden.	
<u>Valkenswaardse Poort</u>	
In 2026 wordt gewerkt aan het gedeelte buiten bebouwde kom. De verwachting is dat deze werkzaamheden eind 2026 gereed zijn.	
<u>Fietsnetwerk</u>	
Met de projecten zoals opgenomen in het Mobiliteitsplan 2023 geven we invulling aan de kwalitatieve opwaardering van het primaire fietsnetwerk om fietsen binnen de gemeente te stimuleren. Het opwaarderen van het secundaire netwerk wordt doorgaans met gepland onderhoud opgepakt.	
<u>HOV Eindhoven-Valkenswaard</u>	
Maatregelen die betrekking hebben tot het bevorderen van de doorstroming hebben een relatie met het traject waarin de verkeersregelinstallaties worden opgewaardeerd naar intelligente verkeersregelinstallaties.	
<u>Planstudie De Vest</u>	
Afhankelijk van de voortgang van andere infrastructurele projecten zal in een latere jaarschijf de planstudie voor De Vest worden opgepakt. Daarbij wordt onderzocht of er mogelijk voordelen zijn het project te combineren met de herinrichting van de Zuidelijke Randweg.	
<u>Planstudie Leenderweg</u>	
De planstudie van de Leenderweg zal opgepakt worden ten behoeve van de nieuwe bestuursperiode.	
<u>Begeleiding plaatsen nieuwe laadinfra</u>	
De gemeente streeft ernaar om te voldoen aan de groeiende vraag naar openbare laadcapaciteit en doet dit via een concessie met de provincies Noord-Brabant en Limburg, waarbij Vattenfall tussen 2024 en 2028 laadpalen plaatst. De gemeente begeleidt dit datagestuurde proces door locaties te toetsen aan beleidscriteria, verkeersbesluiten te organiseren en als aanspreekpunt te fungeren voor elektrische rijders.	
<u>Hub Valkenierstraat</u>	
In 2025 zijn middelen beschikbaar gesteld voor het opwaarderen van de halte Valkenierstraat tot volwaardige HOV-halte. Inmiddels is gestart met het ontwerptraject. Naar verwachting kan begin 2026 worden overgegaan tot realisatie van de maatregelen.	
<u>Kwaliteit routenetwerken</u>	
We waarborgen de kwaliteit van de routenetwerken en optimaliseren deze in samenwerking met Brabant partners/ Routebureau Brabant.	

<u>Campagnes fiets + OV inwoners</u> Om het gebruik van (hoogwaardig) openbaar vervoer en de fiets te stimuleren, brengen we dit onder de aandacht van onze inwoners en medewerkers. Met een campagne stimuleren we het gebruik van de fiets en het OV als vervoermiddelen voor inwoners, waarbij we de samenwerking zoeken met vervoerder Hermes en de buurtbus. Ook onder medewerkers willen we fiets en OV onder de aandacht brengen, samen met Brainport Bereikbaar kijken we hoe fiets en OV beter aan kunnen sluiten bij de vervoerswensen en -patronen van onze medewerkers.	
<u>Kleine maatregelen haltevoorzieningen, fietsinfra en fietsparkeren</u> Het aantrekkelijker maken van openbaar vervoer doen we ook door kritisch te kijken naar de infrastructuur en deze met kleine ingrepen aantrekkelijker te maken. Denk daarbij aan haltevoorzieningen, verbeteringen van fietsinfrastructuur en fietsparkeren.	
<u>Evaluatie Verkeersmaatregelen Masterplan Centrum: aanpak Dijkstraat</u> De pilot Dijkstraat wordt definitief gemaakt en naar verwachting in het voorjaar 2026 gerealiseerd.	
<u>Evaluatie Verkeersmaatregelen Masterplan Centrum: planstudie Kerkhofstraat</u> De Kerkhofstraat wordt heringericht als toegangsweg tot het centrum. Deze studie wordt in de 1e helft van 2026 uitgevoerd.	
<u>Betaalbaarheid</u> Conform de uitgangspunten van woonvisie en de (herijkte) woondeal sturen we bij nieuwbouwprojecten op betaalbaarheid.	
<u>Duurzaamheidseducatie</u> Als gemeente vinden we het belangrijk dat kinderen en jongeren bewust worden gemaakt van het belang van een duurzame leefomgeving. Via projecten op basisscholen en het voortgezet onderwijs geven we hier invulling aan.	
<u>Duurzame gemeente</u> Als gemeentelijke organisatie nemen we maatregelen om stapsgewijs onze impact te verkleinen door o.a. ons eigen vastgoed, de openbare verlichting en onze bedrijfsprocessen te verduurzamen. Hiermee geven we ook het goede voorbeeld richting inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.	
<u>Duurzame warmte</u> In 2026 werken we de transitie visie warmte verder uit in een warmteprogramma. In het warmteprogramma bepalen we per buurt (of delen van buurten) waar welke vorm van duurzame warmte het meest geschikt is, in welke buurten we eerst extra moeten inzetten op isolatiemaatregelen en in welk tempo welke buurten gasloos kunnen worden. Een belangrijke voorwaarde om voor inwoners de stap te kunnen zetten naar gasloze woningen is dat de woning goed geïsoleerd is. Daar zetten we met het uitvoeringsprogramma besparing nu al op in (zie 2.3.8.A). Bij de uitvoer van het warmteprogramma gaan we hier de vruchten van plukken.	
<u>Energieopwekking</u> Het toekomstige energiesysteem bestaat alleen nog maar uit duurzame bronnen zonder CO2 uitstoot. We stimuleren lokale opwek van duurzame energie zoals zon-op-dak op huizen en bedrijfspanden en onderzoeken de mogelijkheden voor grootschalige(re) opwek eventueel in combinatie met opslag of energiehubs. Hierbij hebben we aandacht voor de huidige netproblematiek.	
<u>Energiebesparing</u> Het besparen van energie is een belangrijke stap om onze CO2-uitstoot te verminderen. Via een digitaal energieloket bieden we onze inwoners en ondernemers actuele, onafhankelijke en relevante informatie aan die gebruikt kan worden bij het verduurzamingsproces van de woning of het pand. Om huiseigenaren en huurders te helpen hebben we een meerjarig uitvoeringsprogramma opgesteld.	

<u>Programma Duurzaamheid</u>	
Om de doelen uit de duurzaamheidsvisie te bereiken, worden er activiteiten uitgevoerd op 17 verschillende onderwerpen. Het programma duurzaamheid heeft als doel om de voortgang te monitoren. Op basis van regie en commitment kan er gestuurd worden op de uitvoering.	
<u>Samen Valkenswaardig</u>	
Onder de naam Samen Valkenswaardig dragen we de duurzaamheidsvisie uit naar de gemeenschap.	
<u>Doorstroming</u>	
Om de kansen van starters en jonge gezinnen te vergroten, zetten we in op het bevorderen van de doorstroming op de woningmarkt. Enerzijds doen we dit bij de bouw van nieuwe woningen. Anderzijds stimuleren we de doorstroming van diverse doelgroepen met andere maatregelen. Zo blijven we de starterslening inzetten voor starters en de verhuiscoupon voor senioren.	
<u>Omgevingswet en fysieke leefomgeving</u>	
Er wordt in 2026 verder gewerkt aan de ontwikkeling van het integrale omgevingsplan Valkenswaard voor het gehele grondgebied van onze gemeente. Dit integrale omgevingsplan Valkenswaard moet op 31 december 2031 gereed zijn. In 2026 zal het eerste deelgebied worden vastgesteld. Verder zullen in 2026 ook 3 andere woonwijken als ontwerp ter inzage worden gelegd en wordt gestart met de voorbereidingswerkzaamheden voor het omgevingsplan voor het deelgebied Buitengebied. Verder werken we in 2026 aan thema- en gebiedsgerichte omgevingsprogramma's. Deze omgevingsprogramma's vormen de verbinding tussen enerzijds de strategische ambities en doelen uit de Omgevingsvisie 2.0 en de juridische regels voor activiteiten uit het integrale omgevingsplan Valkenswaard. In 2026 stellen we het eerste themagerichte en het eerste gebiedsgerichte omgevingsprogramma vast. Tot slot werken we in 2026 verder aan een betere digitale informatievoorziening over omgevingsplanregels zodat voor inwoners en bedrijven 24/7 geïnformeerd worden over de gebruiks- en bouw mogelijkheden voor hun perceel (en eventuele vergunningenplicht) én aan de verdere doorontwikkeling van de omgevingstafel.	
<u>Communicatie over beperken restafval</u>	
De gemeente zet actief in op communicatie en educatie om inwoners te stimuleren om minder restafval aan te bieden. De focus ligt op bewustwording, gedragsverandering en het ondersteunen van goed scheidingsgedrag. Via gerichte campagnes, bewonerscommunicatie en educatieve activiteiten maken we duidelijk waarom afvalscheiding belangrijk is en hoe inwoners hier eenvoudig aan kunnen bijdragen.	
<u>Groente, fruit en etensresten scheiden van het Restafval</u>	
De gemeente zet zich in om groente-, fruit- en tuinafval (GFT) beter te scheiden van het restafval, in lijn met Europese en nationale doelstellingen voor circulair afvalbeheer. Dit draagt bij aan het verminderen van restafval, het verhogen van de kwaliteit van herbruikbare stromen en het realiseren van duurzaam afvalbeheer.	
<u>Aanleg speeltuin De Wilde Wingerd</u>	
De inmiddels verwijderde speelplek aan de Heggeroosstraat krijgt een nieuwe locatie aan de Wilde Wingerd tussen de nieuwbouw in, met geheel vernieuwde speeltoestellen.	
<u>Opening Natuurspeeltuin</u>	
In 2026 vindt de opening plaats van de nieuwe natuurspeeltuin aan de Dukaathof in Dommelen.	
<u>Waterberging Zuidelijke Randweg</u>	
De nieuwe waterberging tussen de Zuidelijke Randweg en de Deelshurk wordt aangelegd. Deze waterberging wordt ingezet voor de Luikerweg en na reconstructie van de Zuidelijke Randweg ook voor de wateroverlast aan de Peperstraat en de Klappermanstraat.	

<u>Gebieds Gerichte Aanpak Grenscorridor</u> Samen met medeoverheden en partners werken we aan de Gebieds Gerichte Aanpak Grenscorridor. Een van de belangrijkste doelstellingen van de GGA is het herstellen van de natuur door stikstofuitstoot te reduceren. Dit doen we op basis van een vastgesteld plan van aanpak, wat in juli 2025 gedeeld is.	
<u>Stikstof strategie</u> In 2026 onderzoeken we de mogelijkheden om (lokale) stikstofruimte te creëren en te reserveren. De uitkomsten van dit onderzoek verwerken we vervolgens in een strategie om deze (eventuele) stikstofruimte optimaal te kunnen benutten voor lokale projecten en initiatieven die een bijdrage leveren aan de ambities uit de Toekomstvisie 2040 en de Omgevingsvisie 1.0.	
<u>Beroepszaken bestemmingsplannen in het buitengebied</u> Afgelopen jaren zijn in het buitengebied diverse bestemmingsplannen vastgesteld, waarbij sprake is van stikstofdepositie. Tegen deze plannen is beroep ingesteld bij de Raad van State.	
<u>Communicatiecampagne verduurzaming eigen woning 2025-2030</u> Om het uitvoeringsprogramma kracht bij te zetten lanceren we een grote communicatiecampagne met in de hoofdrol: antiheld Sjaak. Hij is de perfecte spreekbuis voor een grote groep inwoners die zich overweldigd, onzeker of gefrustreerd voelen over dit onderwerp. Hij staat dichtbij genoeg om herkenbaar te zijn, maar ver genoeg om ruimte te laten voor reflectie en beweging.	
<u>Uitvoeringsprogramma besparing particuliere woningeigenaren 2025-2030</u> We gaan verder aan de slag met een nieuw uitvoeringsprogramma voor het isoleren van koopwoningen. De samenstelling van dit uitvoeringsprogramma is gebaseerd op de behoeften van onze woningeigenaren, dit hebben wij uitgevraagd met een enquête. In 2026 ontvangen minimaal 750 woningeigenaren een verduurzamingsplan voor hun eigen woning.	
<u>Verdere samenwerking met onze lokale partners</u> We werken steeds nauwer samen met onze lokale verduurzamingspartners. Met name met onze lokale energie coöperatie: Energiek Valkenswaard. Deze groep vrijwilligers zijn onze ogen en oren in de samenleving maar dragen ook bij aan onze isolatie doelstellingen door het aanbieden van verduurzamingsplannen, het organiseren van energiecafés met actuele onderwerpen en een inloopspreekuur op zaterdagochtend in de bibliotheek. In 2026 professionaliseren wij onze samenwerking door deelname aan programma “opgroei-ruimte” vanuit de RES.	
<u>Duurzaam meerjaren onderhoudsplan gemeentelijk vastgoed</u> Op basis van de energiescans van het gemeentelijk vastgoed, inclusief de sportaccommodaties, stellen we een duurzaam meerjaren onderhoudsplan (DMJOP) vast, waarin verduurzamingsmaatregelen per gebouw zijn opgenomen. Het DMJOP is een doorontwikkeling van het MJOP (meerjaren onderhoudsplan).	
<u>Nieuwbouw en renovatie</u> Bij nieuwbouw en renovatie van gemeentelijke gebouwen realiseren we meteen een verduurzamingsslag.	
<u>Schaalsprong</u> Valkenswaard maakt deel uit van een regio waar een schaalsprong plaatsvindt en in het kader van operatie Beethoven wordt ingezet op het versnellen van woningbouw en het toevoegen van veel woningen. Valkenswaard wil daar haar bijdrage aan leveren door in te zetten op zowel inbreiding als uitbreiding. Voor uitbreiding geven we uitvoering aan de verkennende ontwikkelvisie Valkenswaard.	
<u>Evaluatie</u> We evalueren de woonvisie 2023-2027 om daar waar nodig met een gewijzigd uitvoeringsprogramma bij te kunnen sturen.	

<u>Uitvoering geven aan de Kernwinkelgebied doelstellingen zoals geformuleerd in de Economische Visie 2026-2030</u> In de nieuwe Economische Visie 2026-2030 zijn doelstellingen geformuleerd die fungeren als kapstok voor onderliggende uitvoeringsprogramma's en -projecten op verschillende onderwerpen die we verder gaan uitwerken.	
<u>Uitvoering evenementenbeleid</u> We voeren het evenementenbeleid uit dat in 2024 is vastgesteld.	
<u>Afronden van de laatste werkzaamheden</u> De grote werkzaamheden van het programma Masterplan Centrum zijn in 2025 afgerond. In 2026 zullen de puntjes op de i worden gezet (o.a. aanplant) en het werk worden afgesloten met de aannemer (i.v.m. onderhoudstermijn).	
<u>Structurele borging</u> Belangrijk is om de doelstelling na afsluiten programma te borgen in de organisatie. Ook in 2026 (en later) zullen we in lijn met het Masterplan Centrum blijven werken aan een groen, schoon, levendig en gezellig centrum. Met een knusse en intieme sfeer, die aansluit op het dorpse karakter van Valkenswaard en welke een goede afwisseling biedt ten opzichte van het stedelijke Brainport.	

Toelichting beleidsafwijkingen

Hub Valkenierstraat

Ten behoeve van het opwaarderen van de halte Valkeniersstraat zou ook een voorlopig ontwerp en een kostenraming opgesteld worden. De verwachting was dat dit in 2025 zou plaatsvinden, maar dit is niet gehaald. Hierdoor zijn de resterende middelen vrij gevallen in de jaarrekening 2025. Door vertraging vond het opstellen pas in het voorjaar van 2026 plaats. Voor dit onderdeel is 1/3 subsidie verleend. Uiterlijk 1 november 2026 dient de definitieve vaststelling hiervan bij de Provincie ingediend te zijn. Voor 2026 ramen we de middelen zowel aan de uitgavenkant (€ 92.000) als inkomstenkant (€ 30.000) eenmalig bij. Voor de daadwerkelijke uitvoering voor het opwaarderen van de halte Valkeniersstraat is het investeringsbedrag van € 60.000 zoals opgenomen in de begroting niet toereikend. Op basis van de huidige inzichten zal een aanvullende investering nodig zijn van naar verwachting € 210.000. Daarmee komt de investering op € 270.000.

Toelichting planstudie Kerkhofstraat

Bij de vaststelling van de Nota Kaders 2026 - 2029 op 26 juni 2025 heeft uw raad een motie aangenomen die is overgenomen door het college. In de motie is gevraagd om naar aanleiding van de evaluatie verkeersmaatregel masterplan centrum, onderzoek te doen naar een reconstructie /herinrichting van de Kerkhofstraat inclusief de kruising met de Waalreseweg. We verwachtten de studie in Q4 2026 te starten.

Omgevingswet en fysieke leefomgeving

De totstandkoming van de Omgevingsvisie 2.0 waarin realistische gebiedsgerichte keuzes worden gemaakt loopt volgens planning. Dit betekent dat de ontwerp-omgevingsvisie in 2026 in procedure wordt gebracht en in 2027 door de raad wordt vastgesteld.

De totstandkoming van het integrale omgevingsplan voor geheel Valkenswaard loopt volgens planning. Dit betekent dat in 2026 voor één deelgebied binnen de kern Dommelen het omgevingsplan wordt vastgesteld. Daarnaast worden in 2026 ook 3 andere deelgebieden binnen de kern Dommelen als ontwerp ter inzage gelegd.

Ten aanzien van het omgevingsplan voor het buitengebied wordt in 2026 een plan van aanpak ter goedkeuring aan het college voorgelegd en worden voor het deelgebied Buitengebied Zuid inhoudelijke werkzaamheden verricht.

Het werken met omgevingsprogramma's loopt enige vertraging op. Er wordt in 2026 gewerkt aan een gebiedsgericht omgevingsprogramma voor het deelgebied Buitengebied Zuid en het deelgebied Buitengebied Midden. Het gebiedsgericht omgevingsprogramma voor het deelgebied Buitengebied Zuid wordt in 2027 ter goedkeuring aan het college voorgelegd.

Beroepszaken bestemmingsplannen in het buitengebied

Door ontwikkelingen in jurisprudentie en de omvang van de noodzakelijke wijzigingen duurt het opstellen van het verweer bij de bestemmingsplannen langer dan vooraf voorzien. Voor het voeren van het verweer heeft de gemeente de huisadvocaat ingeschakeld.

Evaluatie

We willen hier nadrukkelijk het nog op te stellen nieuwe raads-, coalitie- en/of collegeprogramma bij betrekken.

Programma 3: Samen recreëren wij in Valkenswaard

Wat gaan we ervoor doen?	Stand van zaken
<u>Uitvoering CMK</u> De intermediair Cultuur met Kwaliteit (CMK) zorgt samen met de deelnemende scholen voor een CMK aanbod dat past binnen de ambities van de school. Sinds de start in 2022 nemen steeds meer scholen deel aan het programma CmK. Inmiddels hebben zeven scholen hun ambitie in kaart gebracht en/of programma samengesteld onder begeleiding van de intermediair CMK.	
<u>Doorontwikkeling CMD</u> Het CMD geeft verder uitwerking aan de uitbreiding met de disciplines Beeldend en Theater, waarmee de organisatie doorgroeit naar een volwaardig Kunstencentrum. Daarnaast wordt de samenwerking tussen Theater de Hofnar en het CMD verder geïntensiveerd en komt er een naamswijziging die recht doet aan de identiteit van de organisatie(s). Hiervoor is de intentie uitgesproken een gezamenlijke naam te gaan voeren. Hiermee kunnen ze in samenwerking invulling geven aan het Huis voor Cultuur.	
<u>Kunst in de openbare ruimte</u> We voegen kunstwerken toe aan de openbare ruimte en werken verder aan de (digitale) ontsluiting van ons openbaar kunstbezit.	
<u>Herhuisvesting museum</u> We voeren een haalbaarheidsstudie uit naar de huisvesting van het Nederlands Steendrukmuseum.	
<u>Uitvoering programma UNESCO</u> Het cultuurhistorisch erfgoed van de Valkerij en Corso worden het hele jaar door zichtbaar gemaakt.	
<u>Uitbreiding culturele voorzieningen</u> In Valkenswaard wordt een brandweermuseum gerealiseerd in de Oude Slangentoren. Wanneer een nieuwe locatie voor het Steendrukmuseum is gevonden moet direct gekeken worden naar de consequenties voor de andere gebruikers van het Carolusgebouw. Hiervoor wordt een apart rapport opgesteld, zodra dit relevant wordt. De makersplaatsen op "de Belt" wordt verder onderzocht in samenspraak met de ontwikkelingen in dat gebied.	
<u>Uitvoering programma UNESCO</u> In 2026 wordt verder vervolg gegeven aan het UNESCO programma Parlement der Dingen. Dit omvat een documentairefilm over valkerij en corso, viertal parlementen over spraakmakende voorwerpen, Augmented Reality (een digitale weergave met verhalen) en in de winterperiode een lichtpresentatie in de wijken.	
<u>Natuurontwikkeling Opperbos</u> Het terrein van het Opperbos bevat 'laagten' aan de zijde van de Tongelreep. Het water dat hier valt wordt via sloten afgevoerd. Door het dempen en/of ondieper maken van enkele sloten willen we deze laagten weer functioneel maken. Dit kan worden gezien als een klimaatmaatregel. We houden regenwater langer vast. In de loop der jaren heeft dit ook tot gevolg dat er andere boomsoorten gaan groeien, die horen bij de nieuwe omstandigheden.	
<u>Omvormen voormalig MOB-complex.</u> Het MOB-complex wordt omgevormd naar een heideterrein dat kan functioneren als een stapsteen tussen Natura 2000 gebied De Plateaux en Natura 2000 gebied De Malpie. Dit komt de biodiversiteit ten goede.	

<u>Vergroening bij ontwerp</u>	
Bij elke herinrichting wordt gekeken waar kansen liggen voor het vergroenen van de openbare ruimte.	
<u>Borgen via beleid</u>	
Waterberging is geborgd via regels in het omgevingsplan. Voor groen worden de ambities vanuit de omgevingsvisie verder uitgewerkt naar concreet beleid.	
<u>Borgen via toetsing</u>	
Groen en waterberging bij nieuwe ontwikkelingen zijn een onderdeel van de toetsing bij de omgevingstafel.	
<u>Klimaatbestendig als uitgangspunt ontwerp</u>	
Bij onderhoud aan bestaand groen en bij nieuwe ontwikkelingen wordt de keuze gemaakt voor planten en bomen die klimaatbestendig zijn.	
<u>Voortzetting beheer</u>	
Afgelopen jaren is het areaal ecologische bermen uitgebreid. Dit zullen we zo blijven beheren en kijken naar de mogelijkheden om meer locaties toe te voegen.	
<u>Aanpak Zwerfafval</u>	
We blijven inzetten op gedragsverandering en bewustwording om zwerfafval te verminderen. Dit doen we o.a. via educatieprogramma's, campagnes, opschoonacties en het uitvoeren van een prullenbakkenbeheerplan.	
<u>Beperking uitstoot schadelijke stoffen</u>	
De gemeente zet de komende jaren in op het terugdringen van stikstofoxiden, fijnstof en CO2 door de inzet van elektrische inzamelvoertuigen van Cure, het verminderen van restafval per inwoner en educatieve acties rond e-waste en textiel in het onderwijs.	
<u>Deugdelijk afvalinzameling en -verwerking</u>	
We blijven sturen op vermindering van restafval. Daarin speelt educatie een rol. Daarnaast stimuleren we afvalpreventie, zodat het inzamelsysteem eerlijk en effectief blijft functioneren.	
<u>Samen sterk in Brabant en Regionaal meetnet</u>	
In het programma SSiB handhaven we op een aantal zaken zoals afvaldumpingen, wildcrossen en verbranding van afvalstoffen in het buitengebied. Met het Regionaal Meetnet dragen we bij aan uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA) Samen met de ODZOB bij aan vermindering van de uitstoot van stikstof(di)oxiden, CO2 en fijn stof.	
<u>Subsidieaanvraag Interreg VI</u>	
In samenwerking met Natuurgrenspark De Groote Heide werken we verder aan de realisatie van de projecten binnen Interreg VI.	
<u>Samenwerking scholen</u>	
De gemeente gaat in gesprek met scholen of er mogelijkheden zijn om natuureducatie op te nemen bij het lesprogramma. De gemeente faciliteert de bij de invulling.	
<u>Investeren in kansen voor de vrijetijdsbesteding</u>	
We investeren in kansen voor de vrijetijdsbesteding in Valkenswaard. We willen de sector inspireren en informeren en de samenwerking binnen en buiten de sector bevorderen.	
<u>Ruimte voor initiatieven</u>	
Voor private initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme nemen we een positieve grondhouding aan. We bieden ruime mogelijkheden voor verblijfsrecreatie initiatieven en beleving en we bevorderen kwaliteit en diversiteit zoveel mogelijk.	

<u>Infopanelen</u>	
We zullen in de loop van 2026 de geconstrueerde "De Schanse van Weerde" opleveren. Daarnaast voorzien we het plaatsen van een infopaneel bij de zogenoemde erfgoedrelicten, de Venbergse molen, het Molenven en de Boomgracht. Deze worden ook met elkaar verbonden via een wandellus en of zichtbaar hersteld via Augmented Reality weer beleefbaar gemaakt.	
<u>Samenwerking Natuurgrenspark De Groote Heide</u>	
Binnen de samenwerking Natuurgrenspark De Groote Heide werken we met alle deelnemende gemeenten aan een krachtigere branding van het gebied.	
<u>Subsidieaanvraag Interreg VI</u>	
Binnen het samenwerkingsverband Natuurgrenspark De Groote Heide werken we aan de realisatie van projecten binnen Interreg VI.	
<u>Samenwerking Natuurgrenspark De Groote Heide</u>	
Binnen het samenwerkingsverband Natuurgrenspark De Groote Heide werken we met alle deelnemende gemeenten aan een krachtigere branding van het gebied.	
<u>Optimaliseren route- en padenstructuur</u>	
We zetten ons in om de kwaliteit van de route- en padenstructuur te waarborgen en te optimaliseren. Routebureau Brabant/ Brabant Partners is hierin een belangrijke partner, evenals onze aangrenzende gemeenten. Naast regulier onderhoud en kwaliteitsbewaking investeren we ook in de aanleg van extra fietspaden en nieuwe verbindingen. Hiermee versterken we de bereikbaarheid, vergroten we de recreatieve mogelijkheden en zorgen we voor een toekomstbestendig netwerk dat aansluit bij de groeiende vraag naar fiets- en wandelroutes.	
<u>Landschap</u>	
Biodiversiteit: Samen met de Hogeschool van Hall Larenstein en ondernemers stellen we een Biodiversiteitsplan bij paardenhouderijen op met als doel dat ondernemers deze toepassen. Landschappelijke inpassing: We hebben aandacht voor Landschappelijke inpassing bij ontwikkelingen in overleg met bestaande ondernemers.	
<u>Realisatie entree</u>	
We realiseren een duidelijke en aantrekkelijke entree van de boulevard bij rotonde Maastrichterweg/Vest en Maastrichterweg/Abdijweg, volgens een vaste beeldkwaliteit.	
<u>Samenwerking</u>	
We voeren periodieke overleggen met belanghebbenden. Hieropvolgend pakken we acties op die op korte termijn zijn te realiseren om zo meer openheid en bekendheid te krijgen. Dit doen we samen met ondernemers, inwoners en andere belanghebbenden. Ook willen we de samenwerking tussen ondernemers en inwoners bevorderen.	
<u>Bestemmingsplan</u>	
We verwachten dat het bestemmingsplan na de Raad van State behandeling in 2026 onherroepelijk wordt. In verband met ontwikkelingen in stikstofwetgeving vindt een ecologische beoordeling van het Eurocircuit plaats zonder intern salderen t.a.v. stikstof. Er vindt onderzoek plaats naar de impact van aanvullende geluidswerende voorzieningen.	

Toelichting beleidsafwijkingen

Kunst in de openbare ruimte

In 2025 zijn de kunstopdrachten uitgezet via Boknet, waarna kunstenaars de gelegenheid hebben gekregen om hun voorstellen in te dienen. Op basis van een eerste selectie zijn vijf inzendingen gekozen die eind maart 2026 worden gepresenteerd. Aansluitend worden één of twee kunstwerken geselecteerd voor realisatie.

Het daarbij behorende projectbudget van €150.000 wordt in 2026 onttrokken aan de reserve Beeldende Kunst. Dit betekent een verschuiving ten opzichte van de eerdere planning, waarin deze onttrekking voor 2025 was voorzien.

Ten behoeve van de restauratie van het kruisbeeld met corpus aan de Abdijweg in Borkel en Schaft is een bedrag van circa € 12.500 benodigd. Dat bedrag is geoffreerd door het bedrijf waarmee we een overeenkomst hebben voor het onderhoud van de kunst in de openbare ruimte. Het reguliere budget van € 15.000 is niet toereikend, omdat daarvan het reguliere, noodzakelijke onderhoud wordt bekostigd en een gedenksteen wordt geplaatst op de oude begraafplaats.

Waterberging; borgen via beleid

Er is een start gemaakt met de uitwerking van het groenbeleid. Gezien de complexiteit en de juridische consequenties van de keuzes die gemaakt moeten worden voor vergunningverlening en handhaving, loopt dit traject door in 2026. Eerst wordt een inhoudelijke uitwerking opgesteld, die vervolgens integraal wordt afgestemd. Daarna wordt deze vertaald naar een voorstel voor een beleidsregel om het beleid te borgen. Dit voorstel zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het college.

Programma 4: Samen vertegenwoordigen wij Valkenswaard

Wat gaan we ervoor doen?	Stand van zaken
<u>Werkwijze GRSA2</u> In gezamenlijk overleg blijven we werken aan het verbeteren van de werkwijze van de GRSA2.	
<u>Zienswijze</u> Door middel van zienswijzen geven we als Valkenswaard aan wat wij belangrijk vinden bij de diverse gemeenschappelijke regelingen waar wij aan deelnemen. Wat ook een soort evaluatie kan bevatten	
<u>Sturingsfilosofie op rolneming en participatie</u> Door middel van de sturingsfilosofie op rolneming en participatie geven we invulling aan de rollen die we willen oppakken bij maatschappelijke taken en opgaven.	
<u>Afgerond</u> De drie gemeenteraden hebben een besluit genomen over de 'stip op de horizon' om niet verder te gaan met dit traject. Hiermee is het traject afgerond.	
<u>Zo participeren wij</u> In maart 2026 kunnen inwoners weer naar de stembus om een stem uit te brengen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen. Naast verkiezingen kunnen inwoners ook hun stem laten horen tijdens participatietrajecten en door middel van inwonersinitiatieven. De organisatie richten we zo in dat inwoners weten hoe zij kunnen participeren en waar zij terecht kunnen met inwonersinitiatieven. Dit geven we vorm door middel van een handreiking voor participatie.	
<u>Offline en online participatie</u> Door middel van offline en online participatie (Ons Valkenswaard) zorgen we ervoor dat verschillende groepen in de Valkenswaardse samenleving de kans krijgen om te participeren. Bij start van participatietrajecten denken we na hoe we de samenleving kunnen betrekken.	
<u>Projecten kinder- jongerenparticipatie</u> We geven vorm aan een tweetal projecten. Alle leerlingen uit de groepen 7 en 8 van de basisscholen worden uitgenodigd deel te nemen aan Democracity, waarbij leerlingen spelenderwijs samen aan de slag gaan met democratische besluitvorming.	
<u>Sturingsfilosofie op rolneming en participatie</u> De gemeenteraad wordt door middel van startnotities en de paragraaf over participatie in de raads- en collegevoorstellen geïnformeerd over participatietrajecten. Op deze manier kan de gemeenteraad kaders stellen en de manier van participatie op maat toepassen.	
<u>Omgevingsdialoog</u> We blijven werken aan de verfijning van de omgevingsdialoog en de participatiemethode.	
<u>Ons Valkenswaard</u> Via het nieuwe platform "Ons Valkenswaard" kunnen we experimenteren we met nieuwe vormen van participatie. Via dit platform zijn vrijwel alle vormen van digitale participatie mogelijk. Participatie is maatwerk dus per project wordt gekeken welke vorm van participatie het meest geschikt is.	

<u>Participatie handreiking</u> Op basis van participatieverordening, waarin ook het uitdaagrecht is opgenomen stellen we in 2026 een handreiking voor participatie op. Deze handreiking moet medewerkers houvast bieden met het maken van keuzes en stappen in het participatieproces. Het biedt het college en de raad inzicht in de eigen rol in het participatieproces en het maakt aan inwoners duidelijk, wanneer en hoe zij kunnen participeren.	
<u>Startnotitie</u> Op basis van startnotities maken we inzichtelijk voor welke overheidsrol, welke trede op de participatieladder, participatiemethode en voor welke doelgroepen is gekozen. Op die manier wordt inzichtelijk hoe het participatietraject zal gaan verlopen. Daarnaast streven we er naar zoveel mogelijk te kiezen voor een rolopvatting waar de gemeente midden in de samenleving staat. Waar we een samenwerkende en netwerkende gemeente zijn die open staat voor initiatieven van inwoners.	
<u>Kijken naar wat inwoners nodig hebben</u> We kijken naar wat inwoners nodig hebben, in plaats van wat de regels zijn. Dit brengen we terug in al onze beleidsterreinen.	
<u>De samenwerking in de BGTS De Groote Heide zetten we voort</u> We zetten deze waardevolle samenwerking voort. Valkenswaard levert hierin belangrijke bijdragen. Samen werken we aan de branding van het gebied en aan de uitvoering van projecten binnen Interreg VI.	
<u>Schaalsprong</u> We bekijken op welke wijze Valkenswaard een bijdrage kan leveren in de trajecten rondom de schaalsprong en project Beethoven en geven uitvoering aan de ontwikkelstrategie.	
<u>Unieke positie</u> Op basis van onze vernieuwde lobby aanpak bekijken we op welke wijze Valkenswaard van meerwaarde kan zijn in de regio, door vanuit onze unieke positie te bekijken wat onze bijdrage kan zijn.	
<u>Toekomstvisie</u> De jongeren en jonge gezinnen en leisure zijn speerpunten in onze toekomstvisie. In vrijwel elk regionaal overleg stippen we aan hoe we ons positioneren als dé leisure gemeente van Zuidoost Brabant.	
<u>Visit Valkenswaard</u> We geven samen uitvoering aan de nieuwe stichting VisitValkenswaard, waarbij de twee pijlers marketing & merkbeheer en hospitality centraal staan.	

Toelichting beleidsafwijkingen

Niet van toepassing

Programma 5: Samen in dienst van Valkenswaard

Wat gaan we ervoor doen?	Stand van zaken
<u>Doorontwikkeling</u> De strategie Sterk in je werk is in 2025 doorontwikkeld en wordt in 2026 uitgerold in de organisatie.	
<u>Hoe kan het wel</u> Deze strategie combineren we met de aangepaste manier van werken onder de Omgevingswet die de komende jaren vormgegeven zal worden. 'Mogelijk maken' en 'hoe kan het wel' zijn hier onderdeel van.	
<u>Arbeidsmarktstrategie</u> In het programma van Organisatie Ontwikkeling is het binden en boeien van medewerkers een belangrijke pijler. Het medewerkersonderzoek van 2025 geeft inzicht in de wensen en behoeften van de huidige medewerkers met als doel ze voor de organisatie te behouden.	
<u>Moderniseren van de manier van werven</u> Daarnaast blijven we werken aan het moderniseren van onze vacatureteksten, onze manier van werven en de kanalen die we hiervoor gebruiken.	
<u>Externe toetsing</u> We laten de inwonersbeleving van onze dienstverlening door onze inwoners toetsen door Burgerpeiling van VNG.	
<u>Visie op dienstverlening</u> We werken verder aan het uitvoeringsprogramma van de visie op dienstverlening, die in januari 2025 door de Raad is vastgesteld.	
<u>Leidraad dienstverlening</u> De leidraad dienstverlening geeft medewerkers handvatten in het dienstverlenend denken en werken in hun eigen dagelijkse praktijk. In 2026 blijven we deze ontwikkeling ondersteunen door middel van informatie, uitleg en inspiratie. Hiervoor wordt een communicatieplan opgesteld.	
<u>Doorontwikkeling zaakstelsel</u> In 2025 is het zaakstelsel vervangen en in gebruik genomen. In 2026 gaan we de dienstverlening verder doorontwikkelen, door het gebruik van de extra mogelijkheden die het stelsel biedt. Hierbij is er ook aandacht voor de werkwijze van medewerkers in het stelsel.	
<u>Goede bereikbaarheid</u> willen verbeteren in de bereikbaarheid van de gemeente voor inwoners. In 2025 hebben we hiervoor een handleiding opgesteld. We zullen op basis hiervan verbeteren in de manier van werken van teams en individuele medewerkers, maar ook naar de technische doorontwikkeling van het huidige telefoonsysteem. We laten onze bereikbaarheid extern toetsen.	
<u>Begrijpelijke Taal</u> We ontwikkelen en voeren een programma uit om medewerkers te ondersteunen en trainen in begrijpelijk communiceren met inwoners.	
<u>Digitale Toegankelijkheid</u> We vervolgen de lopende aanpak voor het toetsen en aanpassen van onze websites naar de A status (WCAG2.1 compliant). Hiermee zijn onze websites en digitale kanalen voor eenieder toegankelijk. Daarnaast trainen we medewerkers in het maken van digitaal toegankelijke documenten.	

<u>Aandacht voor landelijke ontwikkelingen</u> In 2026 zullen we de landelijke ontwikkelingen omtrent de financiering van gemeenten scherp blijven volgen. Zo zijn er een aantal langlopende discussies over de opzet van het Gemeentefonds, het lokaal belastinggebied en de financiering van Jeugdzorg en de WMO.	
<u>Sluitende meerjarenbegroting</u> In de Programmabegroting 2026-2029 presenteren we een meerjarig sluitend perspectief. Voorafgaand aan de Nota Kaders 2026-2029 en Programmabegroting 2026-2029 is een intensief bezuinigingstraject doorlopen. Een deel van de bezuinigingen die hierin zijn opgehaald zijn verwerkt in de begroting.	
<u>Algemene reserve</u> Wij voegen alle (geplande en ongeplande) incidentele voordelen toe aan de Algemene reserve. Daarnaast gebruiken we de algemene reserve als dekkingspost voor eenmalig projecten. Door vanuit de Algemene reserve hier dekking aan te geven, komen de meerjarige lasten van deze projecten niet ten laste van de bandbreedte.	
<u>Stelposten en/of PM-posten</u> Wij werken zo min mogelijk met stelposten en/of PM-posten. Stelposten nemen we enkel op voor indexerings- en nog realistisch te verwachten kosten in het lopende jaar. PM-posten zijn in de begroting enkel opgenomen wanneer we de ontwikkeling waarvoor deze is opgenomen realistisch is, maar er op dit moment nog geen inschatting gemaakt kan worden van de kosten.	
<u>Weerstandsvermogen</u> Wij houden voldoende weerstandsvermogen aan. In 2026 wordt verder uitvoering gegeven aan de analyse van de risico's die opgenomen worden in de berekening van de weerstandscapaciteit. Het vermogen is in 2026 op orde, maar met name het inzicht en kwantificering van de risico's is voor 2026 een aanvullend aandachtspunt.	
<u>Wij voegen de tussentijdse winstneming van grondexploitaties toe aan de Algemene reserve</u> Wij voegen de tussentijdse winstneming van grondexploitaties toe aan de Algemene reserve, rekening houdend met de toekomstige risico's van bestaande grondexploitaties. Hiermee ligt er een minimaal financieel risico in de exploitatie van gronden en projecten.	
<u>Trendmatige ontwikkeling van de lokale lasten</u> We willen de lasten voor burgers niet exponentieel toe laten nemen. In 2026 wordt daarom weer gebruik gemaakt van de 'trendmatige stijging' van 1,5%. Deze lijn wordt de afgelopen jaren gehanteerd. Voor een aantal onderdelen wijkt dit wel, bijvoorbeeld bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Hierbij wordt gestreefd naar een kostendekkendheidspercentage van 100%. Voor de afvalstoffenheffing is met name de bijdrage aan Cure hierin leidend, bij de rioolheffing wordt uitgegaan van de opgenomen bedragen in het meerjarig Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (VGRP).	
<u>Verstevigen inzicht en beïnvloedbaarheid begroting</u> In 2026 wordt verder ingezet op het verstevigen van het inzicht in de gemeentelijke begroting. In 2025 is in de bezuinigingsopgave hier al specifiek aandacht aan besteed en zijn een aantal onderdelen naar voren gekomen die in 2026 nog verder worden uitgewerkt. Hiermee ligt er ook voor de nieuwe raad en college een helder financieel perspectief, waarbinnen zij hun nieuwe ambities kunnen uitvoeren.	

<u>Scherp aan de wind te blijven varen</u> In 2026 zal met de opzet van een nieuw college/raadsprogramma kritisch gekeken worden naar de wijze waarop de raad geïnformeerd wil worden, en op welke wijze dit vormgegeven kan worden. Van belang hierbij is dat de wensen aansluiten bij de technische en ambtelijke mogelijkheden. Hierin zal proactief advies gegeven worden over hoe de P&C-cyclus op een dusdanige manier vormgegeven kan worden, waarbij de informatievoorziening op het gewenste niveau, maar dit ook op de meest efficiënte wijze kan plaatsvinden.	
<u>Toekomstvisie</u> Daarnaast beoordelen wij of nieuwe voorstellen voldoende passen bij de Toekomstvisie en daadwerkelijk bijdragen aan de doelstelling die hierin zijn opgenomen.	
<u>Algemene reserve</u> Wij voegen alle (geplande en ongeplande) incidentele voordelen toe aan de Algemene reserve. Daarnaast kijken we in 2026 naar de mogelijkheden om een deel van de algemene reserve in te zetten om het begrotingstekort in de komende jaren te dekken.	
<u>Wij voegen de tussentijdse winstneming van grondexploitaties toe aan de Algemene reserve</u> Wij voegen de tussentijdse winstneming van grondexploitaties toe aan de Algemene reserve, rekening houdend met de toekomstige risico's van bestaande grondexploitaties.	
<u>Stelposten en/of PM-posten.</u> Wij werken zo min mogelijk met stelposten en/of PM-posten.	
<u>Weerstandsvermogen</u> Wij houden voldoende weerstandsvermogen aan.	
<u>5.3.3. A Trendmatige ontwikkeling van de lokale lasten</u> We willen de lasten voor burgers niet exponentieel toe laten nemen. Wel zal in 2026 gekeken worden welke mogelijkheden de gemeente heeft om leges kostendekkend te maken en te houden, en of we de stijging van de lokale lasten laten aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen.	
<u>5.3.4. A Verbetermogelijkheden in het begrotingsproces</u> Wij bespreken jaarlijks met de auditcommissie welke verbetermogelijkheden wij zien in het begrotingsproces. In 2026 zal er gekeken worden welke posten in de begroting een nadere analyse verdienen, om eventuele structurele onder uitputting uit de begroting te halen.	
<u>Opstelling in lopende prijzen</u> Wij zijn met ingang van de begroting (2024-2027) gestart met een gedeeltelijke opstelling in lopende prijzen in plaats van constante prijzen. De belangrijkste en grootste begrotingsposten stellen we op deze op. Op deze manier geven wij een beter beeld van de meerjaren verwachting van het begrotingssaldo.	
<u>5.3.5. A Scherp aan de wind te blijven varen</u> Zoals u in deze begroting ziet, zijn de ambities uit het collegeprogramma opgenomen als koers. We streven ernaar om zowel financieel als inhoudelijk scherp aan de wind te blijven varen en sturen bij waar nodig en/of gewenst. Daarnaast kijken we naar de mogelijkheden om nog meer gebruik te maken van technologische ontwikkelingen, zoals het gebruik en doorontwikkeling van applicaties voor de P&C-producten, de algehele inrichting van de P&C-producten en een herziening van de onderliggende financiële verordeningen.	

Toelichting beleidsafwijkingen

Sluitende meerjarenbegroting

In aanloop naar de Nota Kaders 2027-2030 zien we nog diverse risico's in de meerjarenraming. Vanuit het nieuwe regeerakkoord zijn op dit geen toezeggingen gedaan voor extra financiering voor gemeenten, waarbij de onzekerheden in het

meerjarenperspectief blijven bestaan. Bij het opstellen van een nieuwe college/raadsakkoord zal expliciet ingegaan worden op de mogelijkheden en oplossingen.

Trendmatige ontwikkeling van de lokale lasten

In 2026 wordt kritisch gekeken naar de kostendekkendheid van leges, de ontwikkeling van ozb-tarieven in relatie tot landelijke trend en de ontwikkelingen van de kostendekkendheid voor riolering en afval. Bij de Programmabegroting 20272030 zullen hier diverse voorstellen voor gedaan worden, welke aan de raad voorgelegd worden.

2. Toelichting financiële afwijkingen

Programma 1: Samen zorgen wij voor Valkenswaard

Programma 1: Samen zorgen wij voor Valkenswaard		Bedragen in €
Nummer	Onderwerp	2026
1	Opvang Oekraïense vluchtelingen	600.000
2	Onderzoek MFA Dennenberg	-32.000
3	Schoonmaakkosten de Wedert	-44.000
4	Doorbelasting energiekosten sportpark 't Heike	-14.000
5	Huur kinderopvang De Pionier	-75.000
6	Regionale opvang Buitenjan	18.000
7	Compensatie kinderopvang pleegouders	-17.000
7	Dekking algemene reserve	17.000
8	Doordecentralisatie OMO gelden	155.000
9	SPUK Gala ophoging baten	58.000
9	SPUK Gala ophoging lasten	-58.000
10	Beleidskader Sociaal Domein	75.000
11	Huisvestingskosten GGD Jeugdgezondheidszorg	-18.000
12	Bijstand	-617.000
13	Huishoudelijke hulp	-368.000
13	Bijstelling WMO voorzieningen begeleiding	100.000
13	Bijstelling WMO voorzieningen Eigen bijdrage CAK	40.000
14	Maatwerkkosten specialistische jeugdhulp	-2.446.000
14	Indexering Jeugd maatwerkvoorzieningen / vrijval stelpost jeugd	39.000
15	Bijstelling St Martinus tijdelijke huisvesting	-44.000
Bijstelling exploitatielasten kredieten programma 1		
	Niet van toepassing	0
Totaal programma 1		-2.631.000

Toelichting exploitatiebudgetten

1. Opvang Oekraïense vluchtelingen (€ 1.065.000 nadeel, € 1.696.000 voordeel)

De uitgaven en inkomsten voor de opvang als gevolg van de oorlog in Oekraïne zijn niet begroot. Op basis van de huidige inschattingen verwachten we dat de kosten in lijn zijn met 2025. Wij begroten die nu op € 1.065.000. Het normbedrag van het Rijk is circa € 1.556.000. Aan eigen bijdrage verwachten we ongeveer € 140.000 te ontvangen.

Voor het leefgeld is een voorschot ontvangen van € 136.000. We ramen de uitgaven op hetzelfde bedrag. De werkelijke kosten worden gedeclareerd bij het Rijk.

2. Onderzoek MFA Dennenberg (€ 32.000 nadeel)

In 2025 is € 100.000 beschikbaar gesteld voor onderzoek MFA De Dennenberg. Hiervan is in 2025 € 21.000 uitgegeven. Het resterende budget was derhalve € 79.000. Via de budgetoverheveling is slechts € 47.000 overgezet naar 2026, € 32.000 is vrijgevallen in de Jaarrekening 2025, omdat de kosten verwacht waren in 2025. De uitgaven gaan echter in 2026 komen. We ramen de vrijgevallen € 32.000 uit 2025 bij in 2026.

3. Schoonmaakkosten de Wedert (€ 44.000 nadeel)

De schoonmaakkosten zijn structureel te laag geraamd. Deze zijn al enkele jaren niet meer zijn geïndexeerd. Daarom is een bijstelling noodzakelijk. Dit effect is reeds gemeld in de Jaarrekening 2025 en wordt nu meerjarig verwerkt.

4. Doorbelasting energiekosten sportpark 't Heike (€ 14.000 nadeel)

Sinds 2023 heeft de voetbalvereniging eigen meters voor het elektriciteitsverbruik en krijgen ze de kosten rechtstreeks van de energieleverancier doorberekend. Voorheen werden deze kosten gedragen door de gemeente en vervolgens doorbelast aan de vereniging. De energiekosten zijn niet meer opgenomen in onze begroting, echter de doorbelasting is nog steeds geraamd. Deze dient te vervallen.

5. Huur kinderopvang de Pionier (€ 75.000 nadeel)

Onderdeel van de doorgevoerde bezuinigingen is het bijstellen van de huurinkomsten voor de Kinderopvang. Abusievelijk is hierin ook de huur van de nieuwe Kinderopvang bij de Pionier verrekend. Die huur zat al in de boeken als tegenhanger van de investering. Hierdoor is die 2 keer in de raming terecht gekomen. Dit corrigeren we.

6. Regionale opvang Buitenjan (€ 18.000 voordeel)

Medio 2024 is in de Berap 2024 besloten om de kosten van de regionale opvang van statushouders bij De Buitenjan tot en met 2026 te bekostigen uit de reserve opvang vluchtelingen en migranten. Sinds 2025 verloopt dit echter niet meer via de regionale opvang en zijn er daardoor ook geen kosten. De geraamde kosten komen hiermee te vervallen. De dekking uit de reserve is al niet meer opgenomen in de jaarschijf 2026.

7. Compensatie kinderopvang pleegouders (€ 17.000 nadeel, € 17.000 dekking algemene reserve)

Via de decembercirculaire zijn middelen ontvangen om pleegouders tegemoet te komen in de kosten voor kinderopvang. Deze middelen zijn niet gealloceerd en daarmee in het

rekeningresultaat van 2025 opgenomen. We stellen daarom voor om de middelen incidenteel te dekken uit de algemene reserve in 2026. We beogen hiermee pleegouders, welke tekort aan is binnen ons zorglandschap, financieel te ontlasten zodat pleegouderschap voor hen haalbaar en duurzaam blijft. Omdat nog onduidelijk is hoe de Rijksfinanciering vanaf 2027 wordt ingericht, wordt deze afwijking vooralsnog als incidenteel beschouwd.

8. Doordecentralisatie OMO gelden (€ 155.000 voordeel)

Sinds 2001 heeft de gemeente een doordecentralisatie overeenkomst met schoolbestuur OMO voor de duur van 50 jaar. Deze overeenkomst regelt dat de gemeentelijke huisvestingstaak voor het voortgezet onderwijs volledig wordt overdragen aan het schoolbestuur. Dit heeft o.a. tot gevolg dat overheidsmiddelen t.b.v. onderwijshuisvesting overgeheveld moeten worden naar het schoolbestuur. Het bedrag van de normvergoeding per leerling aan OMO wordt jaarlijks geïndexeerd. 5 jaarlijks wordt het leerlingen aantal vastgesteld, te beginnen in 2001 op 2700 leerlingen. Het leerlingenaantal als basis van de vergoeding kan worden aangepast indien de groei of de krimp meer dan 5% is.

Herijking van het aantal leerlingen op basis van de telling per 1 oktober 2020 en opnieuw in 2025. Daarnaast indexering op basis van de VNG norm nieuwbouw: De leerlingentelling voor de vergoeding kan één maal per 5 jaar worden aangepast indien het verschil met de vorige telling groter is dan 5% zowel in groei als in krimp. Het leerlingaantal per 1-10-2020 bedraagt 2.403 leerlingen. Het leerlingaantal in oktober 2025 bedraagt 2.149 leerlingen. Het verschil in leerlingaantal is ruim 10%.

9. SPUK Gala (€ 58.000 nadeel, € 58.000 voordeel)

Medio 2025 zijn door het Rijk de uitkeringsbedragen voor 2026 aangepast. Voor 2026 is de 10% budgetkorting doorgevoerd (Hoofdlijnenakkoord) en zijn extra middelen vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord voor de ouderenzorg toegevoegd. Deze wijziging wordt resultaatneutraal verwerkt gezien het feit dat de lasten en baten aan elkaar gelijk zijn.

10. Beleidskader Sociaal Domein (€ 75.000 voordeel)

Het huidige budget van € 175.000 voor uitvoering van het beleidskader Sociaal Domein loopt in 2026 af. Dit budget had de looptijd van het collegeprogramma 2022-2026. Voor 2026 kan het budget met € 75.000 afgeramd worden.

11. Huisvestingskosten GGD Jeugdgezondheidszorg (€ 18.000 nadeel)

De gemeente draagt de kosten voor de huisvesting van de Jeugdgezondheidszorg (in de Hofnar), zoals is overeengekomen met de GGD Brabant-Zuidoost. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen €18.000.

12. Bijstand (€ 617.000 nadeel)

Kosten levensonderhoud/Rijksbijdrage SZW

In de slotrapportage 2025 heeft een bijstelling plaatsgevonden die gebaseerd was op de definitieve bijstelling over 2025. Deze bijstelling zit aan de uitgaven (€ 878.000) als wel aan de inkomstenkant (€ 510.000), dit structurele effect is niet meerjarig doorgevoerd bij de begroting, wat nu met deze bijstelling wel gebeurt. Bij de berekening hiervan is rekening

gehouden met inflatiecorrectie over 2026. Naar verwachting komt bij de Meicirculaire 2025 hier compensatie voor vanuit het Rijk.

Loonkostensubsidie (LKS)

De LKS is in het verleden begroot op basis van voorcalculatie, we zien door de extra inzet op LKS dat de lasten toenemen en de huidige systematiek van begroting hierbij niet meer passend is. Door de systematiek aan te passen en te begroten op basis van werkelijke uitgaven is een bijraming nodig van € 305.000. De verwachting is dat er een bijstelling plaats zal vinden in de meicirculaire 2026 van de Rijksmiddelen voor de LKS.

IOAW/IOAZ

De afname van de verstrekkingen van de IOAW/IOAZ uitkeringen, maakt dat we de begroting aframes met € 56.000.

13. WMO en huishoudelijke hulp (€ 368.000 nadeel, € 100.000 voordeel, € 40.000 voordeel)

Huishoudelijke hulp

De waargenomen financiële mutatie wordt primair veroorzaakt door twee ontwikkelingen. Ten eerste is sprake van een volumestijging: het aantal cliënten en indicaties is toegenomen van 1.035 naar 1.100, mede door het wegwerken van de wachtlijsten. Ten tweede heeft de noodzakelijke aanpassing van het tarief invloed gehad op het beschikbare budget. In de begroting is uitgegaan van een indexering van 2,7%, terwijl deze uiteindelijk 5,13% had moeten bedragen. Door de eerder opgelegde taakstelling is de begroting daardoor te laag vastgesteld.

Het is van belang om te benadrukken dat deze ontwikkeling samenhangt met landelijke beleidsvoornemens. Het kabinet heeft richting gegeven aan wijzigingen binnen het sociaal domein, maar de concrete uitwerking en de daaruit voortvloeiende financiële effecten zijn op dit moment nog onvoldoende scherp. Dit betekent dat de budgettaire impact in de komende periode kan fluctueren, afhankelijk van de verdere landelijke besluitvorming en de vertaling daarvan naar lokale uitvoering.

Begeleiding

Met ingang van 1 januari 2024 is de gemeente voor de maatwerkvoorziening Wmo begeleiding overgestapt van resultaatgerichte naar inspanningsgerichte financiering. De verwachting was dat het aantal ingezette uren per cliënt zou dalen. In 2024 blijkt deze verwachting uit te komen: de totale kosten nemen af en de nieuwe aanbesteding werkt door in zowel volumes als tarieven.

Ook in 2025 wordt financieel voordeel behaald ten opzichte van eerdere ramingen. In de jaarrekening 2025 is hier weliswaar al een bijstelling verwerkt, maar uit de structurele effecten blijkt dat er structureel € 100.000 kan worden afgeroomd binnen het taakveld Begeleiding.

Bijdrage CAK

Een positief effect van de stijging van het aantal unieke cliënten en daarmee de kosten van de Wmo huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en hulpmiddelen is de stijging van de ontvangst van de CAK eigen bijdrage. Echter is er per 1-1-2026 een minimabeleid ingesteld waar cliënten met een inkomen onder een bepaalde inkomensgrens geen eigen bijdrage meer hoeven te betalen. Dit effect is nog niet bekend en hier nog niet in meegenomen. Ook het effect

van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (beoogd per januari 2027) is hier buiten beschouwing gelaten.

14. Specialistische jeugdhulp (€ 2.446.000 nadeel, € 39.000 voordeel)

De houdbaarheid van het jeugdhulpstelsel staat al geruime tijd onder druk. Zowel landelijk, regionaal als lokaal zien we dat het beroep op jeugdhulp stijgt, terwijl kosten en personeelstekorten toenemen en de druk op de keten verder oploopt. Omdat de Jeugdwet een openeinderegeling is, zijn gemeenten verplicht om deze hulp te organiseren wanneer jeugdigen deze nodig hebben.

Hoewel het totaal aantal jeugdigen in zorg niet sterk groeit, neemt het aantal indicaties in onze gemeente wél toe. Dit duidt op een verzwaring van de problematiek. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat de keten overbelast raakt: de instroom gaat gestaag door, terwijl doorstroom stagneert, uitstroom moeizaam verloopt en jeugdigen langer dan noodzakelijk in zorg blijven. Daardoor ontstaan verstoppingen, krijgen jeugdigen niet altijd de meest passende ondersteuning en kan problematiek escaleren.

Deze druk op de keten leidt tot een blijvend beroep op hoogspecialistische en kostbare zorg, zoals (landelijke) verblijfsproducten en JeugdzorgPlus. Daarnaast zijn gemeenten steeds vaker genooddaakt om niet gecontracteerde zorg in te zetten, onder andere omdat wachtlijsten bij gecontracteerde aanbieders oplopen of omdat het aanwezige aanbod onvoldoende aansluit bij de complexiteit van de hulpvraag. Belangrijk hierbij te noemen is dat gemeenten een steeds grotere verantwoordelijkheid hebben rond veiligheid en regie.

Een deel van de jeugdhulp is daarbij beperkt beïnvloedbaar. Trajecten zoals jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp worden via de kinderrechter opgelegd: de gemeente moet deze uitvoeren en bekostigen, maar heeft geen invloed op de inzet of duur ervan. Ook voor landelijk georganiseerde hoogspecialistische zorg dragen gemeenten de kosten, terwijl hun sturingsmogelijkheden en zicht zeer beperkt zijn. Ook (huis)artsen kunnen autonoom specialistische jeugdhulp inzetten, bekostigd door de gemeente, zonder enige slagboom van de gemeente.

We werken vanuit de Hervormingsagenda Jeugd aan een stevige lokale toegang en een sterk voorliggend veld, zodat gezinnen met lichtere vragen eerder en effectiever worden geholpen. Regionaal bouwen we aan een dekkend specialistisch zorglandschap en verbeteren we de organisatie, beschikbaarheid en inkoop van specialistische zorg, zodat passende ondersteuning tijdig inzetbaar is. Daarbij richten we ons onder andere op het verminderen van niet noodzakelijk verblijf, het verkorten van verblijfsduur en het versterken van alternatieven in de thuissituatie en het netwerk. Normaliseren, preventie en integraal samenwerken vormen hierbij zowel lokaal als regionaal de kern van onze aanpak. Valkenswaard ontwikkelt in 2026 een uitvoeringsplan met keuzes, waarin we bezien hoe we inhoudelijk kunnen versterken, aan wetgeving kunnen voldoen en aan landelijke opgaven werken én naar een meer financieel houdbaar perspectief werken.

Deze noodzakelijke verandering vraagt tijd, capaciteit en continuïteit. Het realiseren van een slimmer en beter samenhangend zorglandschap is een meerjarige opgave die niet binnen één jaar kan worden uitgevoerd. Tegelijk moeten we, ondanks oplopende druk en stijgende kosten,

blijven voldoen aan onze wettelijke plicht om passende hulp te organiseren. Structurele middelen in 2026, 2027 en verder zijn cruciaal om deze opdracht uit te voeren én de gewenste transformatie daadwerkelijk mogelijk te maken

Voor 2026 valt nog een bedrag van de opgenomen stelpost Jeugd vrij ten gunste van het budget, voor een bedrag van € 39.000.

15. Bijstelling St Martinus tijdelijke huisvesting (€ 44.000 nadeel)

In de Slotwijziging 2025 hebben we reeds aangegeven dat ook voor de jaren na 2025 extra middelen nodig zijn voor de tijdelijke huisvesting. Deze verwerken we in de eerstvolgende P&C documenten. Op jaarbasis is ca € 87.000 nodig, In 2026 is € 43.000 beschikbaar. Hierdoor is een bijstelling van € 44.000 benodigd.

Kredietmutaties programma 1		Bedragen in €
16	St Martinus tijdelijke huisvesting	215.000
Totaal		215.000

Toelichting investeringskredieten

16. St Martinus tijdelijke huisvesting (achterstallig onderhoud) (kredietaanvraag € 215.000)

Door het uitblijven van een definitieve locatie voor de nieuwbouw van Kindcentrum Martinus zal de technische staat van de huidige locatie van BS de Martinus verder achteruit lopen. Zonder een noodzakelijke (eenmalige) investering in een aantal essentiële installaties en componenten zal stichting Atalanta de exploitatie niet op een verantwoorde manier met 10 jaar kunnen verlengen.

Om basisschool de Martinus tot 2035 te laten functioneren dient achterstallig / groot onderhoud uitgevoerd te worden en zijn investeringen noodzakelijk om aan regelgeving en de GGD normen te voldoen. Hiervoor is ca € 340.000 nodig. Een deel van deze kosten komen voor rekening van het schoolbestuur. Voor de gemeente resteert een investering van ca € 215.000. Gezien de verwachte instandhouding stellen we voor om in afwijking van het afschrijvingsbeleid een afschrijvingstermijn van 8 jaar te hanteren in plaats van 15 jaar. Dit correspondeert met een kapitaallast van € 30.100 vanaf 2027.

Programma 2: Samen wonen en werken wij in Valkenswaard

Programma 2: Samen wonen en werken wij in Valkenswaard		Bedragen in €
Nummer	Onderwerp	2026
17	Pachtinkomsten	114.000
17	Watersysteemheffingen	-19.000
18	Natuurvriendelijk isoleren	-20.000
18	Natuurvriendelijk isoleren	29.000
19	Scouting afronden Tam-Imro	-17.000
20	Grondtransacties met Enexis ivm transportschaarste	54.000
21	Soortenmanagementplan	-90.000
22	Dierenbescherming	-15.000
Bijstelling exploitatielasten kredieten programma 2		
	Niet van toepassing	
Totaal programma 2		36.000

Toelichting exploitatiebudgetten

17. Pachtinkomsten en watersysteemheffingen (€ 19.000 nadeel, € 114.000 voordeel)

In de slotwijziging 2025 is aangegeven dat we de jaarlijkse inkomsten uit pacht structureel wijzigingen. Deze waren ten opzichte van 2024 niet bijgesteld. Jaarlijks vindt aanpassing plaats als gevolg van het pachtnormenbesluit. Op basis van dit besluit worden onze reguliere pacht geraamd. Jaarlijkse schommelingen in inkomsten zijn evenwel zeker mogelijk.

Ook is aangegeven dat er structureel hogere lasten zijn aan watersysteemheffingen.

18. Natuurvriendelijk isoleren (€ 20.000 nadeel, € 29.000 voordeel)

Het project natuurvriendelijk isoleren loopt door vanuit 2025 naar 2026. De resterende middelen zijn niet opgenomen in het overhevelingsdossier maar zijn nog wel nodig om het project af te ronden. Ook is er een subsidieaanvraag ingediend die in 2026 wordt ontvangen.

19. Scouting (€ 17.000 nadeel)

In het collegebesluit van 16 september 2025 is € 25.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is verwerkt in de Slotwijziging 2025. De procedure wordt pas dit jaar opgestart. Dit i.v.m. het afronden van andere procedures onder de tam-imro en softwareproblematiek. Hierdoor is er in 2026 nog aanvullend budget nodig van € 17.000.

20. Grondtransacties i.v.m. transportschaarste (€ 54.000 voordeel)

Vanwege de aanpak van de transportschaarste zijn er in de gemeente Valkenswaard de komende tien jaar circa 107 nieuwe locaties nodig voor elektriciteitshuisjes (wiftrafo's). Zie hiervoor de toegezonden raadsinformatiebrief van 3 september 2025. De totale te verwachten

opbrengst bedraagt € 770.000 (verspreid over 10 jaren). De extra te verwachten opbrengsten voor aankomende jaren worden hiermee financieel verwerkt.

21. Soortenmanagementplan (€ 90.000 nadeel)

In de jaarrekening 2025 is aangegeven dat door een ander facturatieschema dan oorspronkelijk voorzien alle kosten in 2026 / 2027 komen. Naast het bedrag dat in de budgetoverheveling 2025 zit dient daarom ook de resterende € 90.000 door te schuiven naar 2026. Voor het hele traject is een aanbesteding gegund. Een eventueel resterend budget 2026, indien de werkzaamheden nog niet zijn afgerond, hevelen we over naar 2027.

22. Dierenbescherming (€ 15.000 nadeel)

Door de verhoogde inzet is het huidige budget van € 42.000 onvoldoende om onze wettelijke taak te blijven uitvoeren. Daarom is een aanvullende € 15.000 nodig, waardoor het totaal uitkomt op € 57.000. Hiermee kunnen we de noodzakelijke opvang en zorg voor dieren blijven garanderen.

Kredietmutaties programma 2		Bedragen in €
23	Maastrichterweg Entree Zuid	30.000
24	Fietspaden Voort-Loonderweg en Narcislaan - Het Broek	40.000
25	Renovatie kleedkamers HOD	90.000
26	Vrijval krediet projectenportefuille	-834.000
27	KTM2; opwaardering Valkeniersstraat, ophoging krediet	210.000
27	KTM2; opwaardering Valkeniersstraat, inkomsten subsidie	-210.000
Totaal		-674.000

Toelichting investeringskredieten

23. Maastrichterweg Entree Zuid (€30.000 kredietaanvraag)

Voor de inrichting van de entree's zijn investeringsbedragen opgenomen in de begroting. De entree Maastrichterweg Zuid wordt in 2026 uitgevoerd en daarvoor is € 95.000 beschikbaar. Er heeft na participatie met de omgeving uitwerking plaatsgevonden en er is een uitgewerkte raming opgesteld. De investering komt daarmee op € 125.000. Het krediet dient verhoogd te worden met € 30.000. De hogere investering leidt tot een extra kapitaallast van ca € 1.000.

24. Fietspaden Voort-Loonderweg en Narcislaan – Het Broek (€ 40.000 kredietaanvraag)

De fietspaden Voort-Loonderweg en Narcislaan – Het Broek zijn onderdeel van het Interreg programma Groote Heide dat we samen met de omliggende gemeenten uitvoeren. Een deel van deze investering wordt gedekt uit deze subsidiegelden. Ook is een deel van deze investering gedekt uit provinciale subsidies. De ramingen hiervoor zijn opgenomen in de begroting. De projecten zijn naar verwachting medio 2026 gereed. Door vertraging en een iets tegenvallende aanbesteding zal de investering circa € 40.000 duurder uitvallen. Dit leidt tot hogere kapitaallasten van ca € 2.000.

25. Renovatie kleedruimten hockeyvereniging HOD (€ 90.000 kredietaanvraag)

Overschrijding heeft betrekking op krediet ten aanzien van werkzaamheden renovatie kleedkamers van Hockeyvereniging HOD. Het totaalkrediet bedroeg € 667.000, conform het raadsbesluit inclusief amendement van 26 juni 2025.

De overschrijding is veroorzaakt door hogere externe begeleidingskosten voor de projectleider en aanvullende kosten binnen het project (meerwerk). De extra kapitaallasten zijn ca € 4.000 vanaf 2027.

26. Vrijval krediet projectenportefeuille (€ 834.000 afboeking krediet)

In de RIB van 31 maart 2026 is de raad geïnformeerd over het vrijvallen en afsluiten van enkele resterende kredieten in de projectenportefeuille. Deze verwerken we nu in de Bestuursrapportage 2026. De structurele effecten van de lagere kapitaallasten worden verwerkt in de Nota Kaders 2027-2030.

27. KTM2; opwaardering Valkeniersstraat (210.000 kredietaanvraag, 210.000 dekking uit subsidie)

Voor de daadwerkelijke uitvoering voor het opwaarderen van de halte Valkeniersstraat is het investeringsbedrag van € 60.000 zoals opgenomen in de begroting niet toereikend. Op basis van de huidige inzichten zal een aanvullende investering nodig zijn van naar verwachting € 210.000. Daarmee komt de investering op €270.000. Hiervoor wordt vanuit de Korte Termijn Maatregelen (KTM2) subsidie aangevraagd. Dit is naar verwachting ca € 210.000 (77,7%). De investering kan hierdoor zonder extra lasten uitgevoerd worden.

Ontwikkelingen programma 2

Omgevingsplan Buitengebied

Op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan 'Buitengebied 2' vastgesteld. Na vaststelling van het plan is een beroepszaak gestart bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Op 16 mei 2024 heeft de gemeenteraad besloten het verweer te staken en de Afdeling te verzoeken het plan in zijn geheel te vernietigen. Op 4 november 2024 is het bestemmingsplan door de Raad van State vernietigd. Hierdoor geldt in het buitengebied grotendeels het bestemmingsplan Buitengebied, wat is vastgesteld op 27-06-2013. Het bestemmingsplan uit 2013 is destijds als conserverend (geen nieuwe ontwikkelingen) opgesteld, omdat in 2008 de Wet ruimtelijke ordening in werking was getreden en bestemmingsplannen binnen 5 jaar moesten worden geactualiseerd. Door de vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2 zijn de initiatieven die daarin zouden worden opgenomen tot op heden nog niet planologisch permanent geregeld. Initiatiefnemers zitten inmiddels al te lang in onzekerheid, waardoor ontwikkelingen – ook een aantal in lijn met de gemeentelijke ambities - in het buitengebied niet van de grond komen of worden geremd. Vanwege de vernietiging is er feitelijk sprake van een achterstand van circa 13 jaar. In de afgelopen periode zijn de meest urgente dossiers ter hand genomen maar er is nog een grote achterstand die voor 2032 (wanneer het omgevingsplan voor ons gehele grondgebied gereed moet zijn) weggewerkt dient te worden.

Er is urgentie omdat de gemeente bij het opstellen van het bestemmingsplan Buitengebied 2 heeft aangegeven dat bestemmingen/functies worden gewijzigd en ontwikkelingen zouden worden meegenomen. Door vernietiging van het bestemmingsplan buitengebied 2 is dit niet gebeurd en zijn locaties vanwege een niet kloppende bestemming/functie moeilijk verkoopbaar, hebben initiatiefnemers de (her)ontwikkeling van hun bedrijf tot op heden niet kunnen realiseren, lopen tijdelijke vergunningen af terwijl de definitieve situatie nog niet is geregeld, zijn er locaties gekocht op basis van het bestemmingsplan Buitengebied 2 wat is vernietigd en zijn er nog diverse Raad van State uitspraken die niet zijn verwerkt.

In onze reguliere begroting hebben we vanaf 2025 een structureel budget opgenomen van € 100.000 voor het omgevingsplan voor het buitengebied. Dit is echter niet voldoende. Op basis van inzichten bij andere gemeenten in de regio is becijferd dat er over de periode 2026-2031 circa € 2,0 miljoen nodig is om in deelgebieden in het buitengebied de initiatieven mee te nemen. Om scherp te krijgen in de kosten wordt een kleine marktverkenning gedaan zodat we u in de loop van het jaar een apart voorstel kunnen voorleggen.

Programma 3: Samen recreëren wij in Valkenswaard

Programma 3: Samen recreëren wij in Valkenswaard		Bedragen in €
Nummer	Onderwerp	2026
28	Uitvoering project ZonMw	-21.000
28	Inkomsten vanuit ZonMW	21.000
29	OZB Hofnar	-22.000
30	Geluidsanering	-105.000
30	Geluidsanering	105.000
31	Erfgoedrelicten kosten	-117.000
31	Erfgoedrelicten subsidies	117.000
32	Bibliotheek; overheidsbrede dienstverlening SPUK middelen	31.100
32	Bibliotheek; overheidsbrede dienstverlening kosten	-31.100
33	Bijstelling programma Unesco	30.000
33	Bijstelling programma Unesco	-30.000
Bijstelling kredieten programma 3		
	Niet van toepassing	0
Totaal programma 3		-22.000

Toelichting exploitatiebudgetten

28. ZonMw blijven meedoen: ook met dementie (€ 21.000 nadeel, € 21.000 voordeel)

Om de gezamenlijk muzikale beleving tussen mensen met dementie, hun mantelzorgers en buurtbewoners te stimuleren hebben we subsidie aangevraagd. Deze aanvraag is gehonoreerd en we pakken de uitvoering op.

29. OZB Hofnar (€ 22.000 nadeel)

Het eigenaarsdeel OZB van het CC Hofnar is voor rekening van de gemeente. In de begroting is er echter rekening mee gehouden dat deze doorbelast wordt aan de gebruikers. Dit corrigeren we.

30. Geluidssanering (€ 105.000 nadeel, € 105.000 voordeel)

Er zijn subsidies toegekend voor geluidsanering Leenderweg, Waalreseweg, Nieuwe Waalreseweg en Geenhovensedreef. Hiervoor wordt voorbereiding, toezicht en uitvoering gedaan. De volledige kosten zijn subsidiabel. Mogelijk dat een deel van deze werkzaamheden doorlopen in volgende jaren.

31. Erfgoedrelicten (€ 117.000 nadeel, € 117.000 voordeel)

De beschikbare middelen uit 2025 zijn niet overgeheveld naar 2026. De uitvoering vindt echter in 2026 plaats. De benodigde middelen en dekking uit subsidies worden daarom geraamd in 2026.

32. Overheidsbrede dienstverlening (€ 31.000 nadeel, € 31.000 voordeel)

De SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) wordt vanaf 2026 omgezet naar de decentralisatie-uitkering Overheidsbrede Dienstverlening en is daarmee onderdeel van het gemeentefonds. Bibliotheek de Kempen blijft deze taak uitvoeren voor de gemeente Valkenswaard en heeft daarvoor in 2026 ook al subsidie ontvangen.

33. Bijstelling programma Unesco (€ 30.000 nadeel, € 30.000 voordeel)

In de raadsvergadering van 3 april 2025 is het raadsvoorstel “Vervolgaanpak Corona herstelplan 2025-2026” vastgesteld. Het programma Unesco maakt onderdeel uit van dit plan. Het beschikbaar gestelde budget van € 206.000,- is conform het voorstel verwerkt in de Bestuursrapportage 2025 en begroting 2026 op basis van een 50/50 verdeling over de begrotingsjaren 2025 en 2026.

De uiteindelijke uitvoering van activiteiten in 2025 liep voor op de opgegeven 50/50 verdeling van budget en resulterend in € 30.000 hogere kosten en daarmee ook hogere onttrekking aan de bestemmingsreserve Coronaherstelplan. In 2026 wordt het beschikbare budget hiervoor bijgesteld.

Toelichting investeringskredieten

Niet van toepassing

Programma 4: Samen vertegenwoordigen wij Valkenswaard

Programma 4: Samen vertegenwoordigen wij Valkenswaard		Bedragen in €
Nummer	Onderwerp	2026
34	AED-vervanging	-17.000
Bijstelling kredieten programma 4		
	Niet van toepassing	0
Totaal programma 4		-17.000

Toelichting exploitatiebudgetten

34. AED- vervangingen (€ 17.000 nadeel)

De gemeente heeft 9 AED's en 10 buitenkasten die ouder zijn dan tien jaar en vervangen moeten worden. Na deze periode neemt de betrouwbaarheid af, waardoor de kans op uitval groter wordt. Vervanging is daarom noodzakelijk voor een goede werking.

Toelichting investeringskredieten

Niet van toepassing

Programma 5: Samen in dienst van Valkenswaard

Programma 5: Samen in dienst van Valkenswaard		Bedragen in €
Nummer	Onderwerp	2026
35	Brandkranen en brandputten	10.000
36	Personele bijstelling 6% opslag	-103.000
36	Dekking uit stelpost lonen	103.000
37	Vrijval gealloceerde CDOKEmiddelen	344.000
38	Administratieve bijstellingen verbonden partijen (VRBZO en ODZOB)	17.000
39	Resultaat GGD 2025	62.000
40	Bijstelling GRSA2 BERAP 2025, inclusief resultaat 2025	314.000
41	Vrijval stelpost lonen	416.000
Bijstelling kredieten programma 5		
	Niet van toepassing	0
Totaal programma 5		1.163.000

Toelichting exploitatiebudgetten

35. Brandkranen (€ 10.000 voordeel)

Brabant Water en de gemeenten in Brabant-Zuidoost hebben de overeenkomst voor bluswatervoorzieningen vernieuwd om afspraken te uniformeren, verantwoordelijkheden te verduidelijken en de kosten kostendekkend te maken. Brabant Water verzorgt voortaan een eenduidig onderhoudsregime; de gemeente blijft verantwoordelijk voor voldoende en bereikbare bluswatervoorzieningen. Door regionale schaalgrootte vallen de structurele kosten voor Valkenswaard lager uit.

36. Personele bijstelling 6% opslag (€ 103.000 nadeel, € 103.000 voordeel)

In de begroting wordt een opslag gedaan op de loonsom, ter dekking van opleidingskosten, ziektevervanging en overige personele kosten. Op basis van de meest actuele berekening dient hier een bijstelling van €103.00 plaats te vinden. Deze kosten kunnen gedekt worden uit nog bestaande stelposten lonen voor 2026.

37. Vrijval gealloceerde middelen CDOKE (€ 344.000 voordeel)

In de Septembercirculaire 2025 zijn de middelen in de algemene uitkering ten behoeve van klimaat en duurzaamheid (CDOKE) gealloceerd. In deze Bestuursrapportage en via het raadsvoorstel Duurzaamheid wat op 21 mei in de raad behandeld wordt, wordt invulling gegeven aan deze middelen. Het restant van de gereserveerde middelen (€ 344.000) valt hiermee vrij ten gunste van het begrotingssaldo.

38. Administratieve bijstelling verbonden partijen (VRBZO en ODZOB) (€ 17.000 voordeel)

Op basis van de Begroting 2026 van de VRBBZO en ODZOB dienen een tweetal administratieve wijzigingen plaats te vinden om de begroting weer aan te laten sluiten bij de begroting van de verbonden partij.

39. Resultaat GGD 2025 (€ 62.000 voordeel)

De GGD Brabant Zuid-Oost had in 2025 een positief resultaat van circa € 1,5 miljoen. Dit resultaat wordt in 2026 terugbetaald aan de deelnemers, conform de verdeling op basis van inwoneraantallen.

40. Bijstelling GRSA2 BERAP 2025 (€ 36.000 nadeel, € 350.000 voordeel)

In december 2025 is de BERAP 2025 van de GRSA2 vastgesteld. Deze BERAP had een structureel effect van € 350.000 positief voor Valkenswaard voor de jaarschijf 2026. Deze wordt hiermee verwerkt.

Voor 2025 had de GRSA2 een negatief resultaat van circa € 76.000. Conform het bestuursbesluit wordt dit resultaat verdeeld over de deelnemers, en hiermee het effect voor Valkenswaard van € 36.000 verwerkt.

41. Vrijval stelpost lonen (€ 416.000 voordeel)

Voor 2026 is een stelpost voor loonindexatie opgenomen. Na de doorrekening van de CAO en de inzet van de stelpost voor de bijstelling 6%-opslag, kan het restant van de stelpost a € 416.000 vrijvallen.

Investeringskredieten

Niet van toepassing

3. Mutaties reserves en voorzieningen

Programma 5: Samen in dienst van Valkenswaard		Bedragen in €
Mutaties over reserves		2026
42	Realisatiestimulans- reserve Volkshuisvesting en stimulering woninb	385.000
42	Realisatiestimulans- reserve Volkshuisvesting en stimulering woninb	-385.000
43	Reserve volkshuisvesting en stimulering woningbouw	-137.000
43	Reserve volkshuisvesting en stimulering woningbouw	137.000
44	Storting reserve mobiliteitsfonds	206.000
44	aanwending reserve mobiliteitsfonds	-206.000
45	Bestuursopdracht dekking uit reserve Vastgoed	-76.000
45	Bestuursopdracht dekking uit reserve Vastgoed	76.000
46	Extra onttrekking reserve instrumentarium	-40.000
46	Reserve instrumentarium	40.000
47	Kunst in de openbare ruimte	-150.000
47	DRbeeldende kunst: Kunst in de openbare ruimte	150.000
Mutaties over reserves		0

42. Realisatiestimulans- Reserve volkshuisvesting en stimulering woningbouw

In 2025 heeft de gemeente Valkenswaard een bedrag van € 385.000 ontvangen via de specifieke uitkering Realisatiestimulans. Bij de Jaarstukken 2025 wordt voorgesteld dit bedrag te storten in de reserve Volkshuisvesting en woningbouw. Met bijgaande mutatie wordt voor 2026 de onttrekking uit de reserve en het budget beschikbaar gesteld, om in 2026 verder uitvoering te geven aan de woningbouwopgave.

43. Reserve volkshuisvesting en stimulering woningbouw

In 2026 staan nog geen verdere uitgaven geraamd voor de reserve volkshuisvesting en stimulering woningbouw. Met bijgaande mutatie wordt voor 2026 de onttrekking uit de reserve en het budget beschikbaar gesteld, om in 2026 verder uitvoering te geven aan de woningbouwopgave.

44. Reserve mobiliteitsfonds

Voor de reserve mobiliteitsfonds zijn in 2026 nog geen stortingen en onttrekkingen begroot. Met bijgaande mutatie wordt voor 2026 de storting in de reserve en de onttrekking beschikbaar gesteld, om in 2026 verder uitvoering te geven aan mobiliteit binnen de gemeente.

45. Bestuursopdracht vastgoed uit reserve Vastgoed

In april 2025 is het bestedingsplan 2025 bestuursopdracht vastgoed 2024-2028 goedgekeurd door het college. Voor verdere uitwerking van bestuursopdracht is er destijds budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering met dekking uit de reserve Vastgoed.

Het toegekende budget uit 2025 is niet helemaal opgegaan, hiervan resteert nog € 76.000. In 2026 wordt dit ingezet voor verdere uitwerking van de vastgestelde beleidsstukken om verder uitvoering te geven aan de bestuursopdracht vastgoed.

46. Onttrekking instrumentarium CMD

In 2026 staan een aantal instrument vervangingen voor het CMD in de planning. Deze aanschaf

wordt gedekt uit de reserve instrumentarium CMD. Met bijgaande mutatie wordt voor 2026 de onttrekking uit de reserve en het budget beschikbaar gesteld, om in 2026 de vervanging te doen.

47. Kunst in de openbare ruimte

In 2025 is besloten om € 150.000 beschikbaar te stellen uit de reserve kunst voor de aanschaf van kunstwerken in de openbare ruimte. In 2025 heeft afronding hiervan nog niet plaatsgevonden. Daarmee dient de reserveonttrekking en het budget daarvoor in 2026 nogmaals beschikbaar gesteld te worden. Met bijgaande mutatie wordt voor 2026 de onttrekking uit de reserve en het budget beschikbaar gesteld, om uitvoering te geven aan het plaatsen van de kunstwerken.